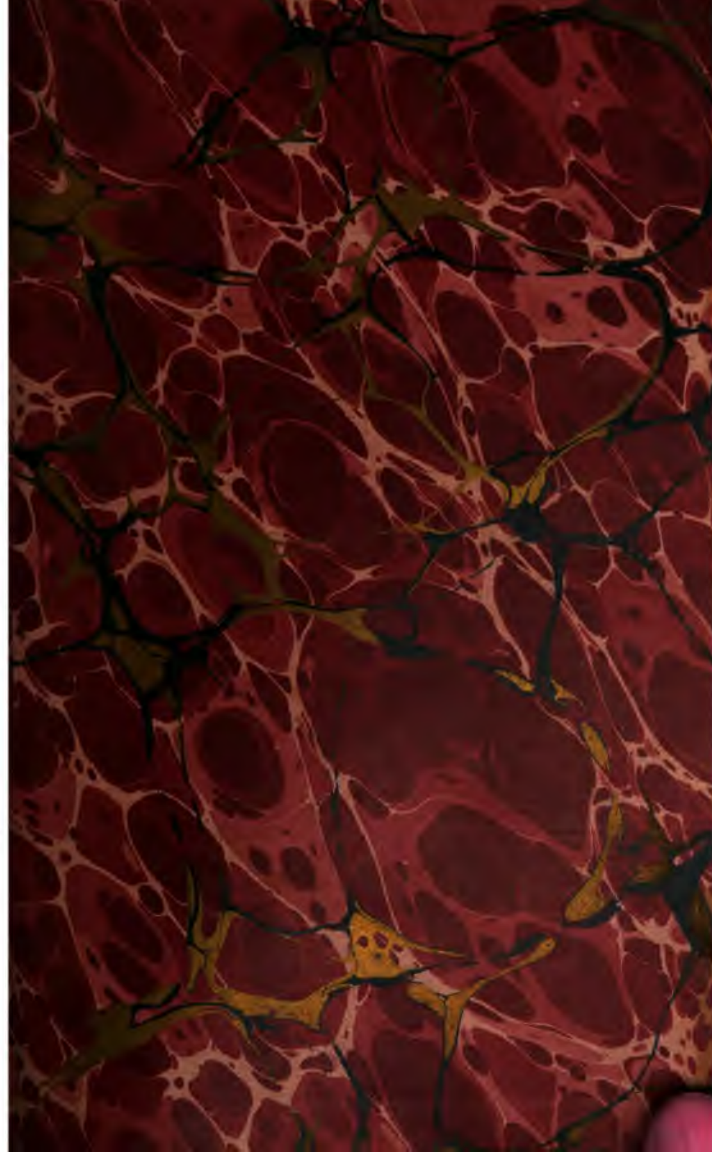

ÆDES CHRISTI
in Academia Oxoniensi

Fredk York Powell
1893. ChCh.

DIGTE

AF

HENRIK IBSEN.

KØBENHAVN.
Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).
Thieles Bogtrykkeri.
1871.

DIGTE

AF

HENRIK IBSEN.

KØBENHAVN.
Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).
Thieles Bogtrykkeri.
1871.

INDHOLD.

	Side
Spillemænd	1.
Kong Håkons gildehal	2.
Byggeplaner	4.
Markblomster og potteplanter	5.
En fuglevise	7.
På Akershus	9.
Ederfuglen	13.
Med en vandlilje	14.
Fugl og fuglefænger	15.
Bergmanden	17.
Min unge vin	20.
Lysræd	21.
Digterens vise	23.
Kløften	25.
Højfjeldsliv	26.
På sangertog	29.
En svane	32.
Priset være kvinden!	33.
4de Juli 1859	35.
Skolehuset	39.
Folkesorg	41.
Til thingmændene	44.
Hilsen til Svenskerne	47.
Til de genlevende	49.

	Side
Til professor Schweigård	50.
Vuggevise	52.
Borte!	53.
Stormsvalen	54.
Agnes	55.
Stambogsrim	57.
Mindets magt	58.
Åbent brev	60.
Til en bortdragende kunstner	66.
Ørnulfs drapa	68.
Fredrik den syvendes minde	72.
En broder i nød!	74.
Troens grund	78.
Storthings-gården	81.
Terje Vigen	84.
Forviklinger	102.
Fra mit husliv	105.
En kirke	107.
I galleriet	108.
De usynliges kor	110.
På vidderne	111.
Kvindernes bøn	131.
Tak	132.
Abraham Lincolns mord	134.
Til min ven revolutions-taleren	138.
Uden navn	139.
Ved Port Said	143.
Ballonbrev	145.
Rimbrev til fru Heiberg	164.
I en komponists stambog	177.
Brændte skibe	178.

Spillemænd.

Til hende stod mine tanker
hver en sommerlys nat;
men vejen den bar til elven
i det duggede orekrat.

Hej, kender du gru og sange,
kan du kogle den dejliges sind,
så i store kirker og sale
hun mener at følge dig ind!

Jeg maned den våde af dybet;
han spilled mig bent fra Gud; —
men da jeg var bleven hans mester,
var hun min broders brud.

I store kirker og sale
mig selv jeg spilled ind,
og fossens gru og sange
veg aldrig fra mit sind.

Kong Håkons gildehal.

Du gamle hal med de mure grå,
hvor uglen bygger sig rede, —
så tidt jeg dig ser, må jeg tænke på
kong Lear på den vilde hede.

Han gav sine døtre kronens skat,
han gav dem sit dyreste eje;
da jog de ham ud en uvejrs-nat,
at færdes paa vildsomme veje.

Du hal, som tynges af tidens vægt,
du måtte det samme friste; —
du gav en utaksom efterslægt
den dyreste skat, du vidste.

Du gav os mindernes gyldne høst,
en saga med billeder rige.
Men hørtes en eneste sønne-røst
sit »tak« gennem natten skrige?

3

Der måtte du stå, som Albions drot,
til leg for de kåde vinde;
sex hundrede år hven stormens spot
omkring din grånende tinde. —

Nu dages det, gubbe; dit folk er vakt;
nu prøver vi fejlen at rette:
vi flikker med klude din kongedragt;
du har alt en narrehætte.

Og derfor, du hal med de mure grå,
hvor uglen bygger sig rede, —
så tidt jeg dig ser, må jeg tænke på
kong Lear på den vilde hede.

Byggeplaner.

Jeg mindes så grant, som om idag det var hændt.
den kveld jeg så i bladet mit første digt på prent.
Der sad jeg på min hybel og med dampende drag
jeg røgte og jeg drømte i saligt selvbehag.

»Et skyslot vil jeg bygge. Det skal lyse over Nord.
To fløje skal der være; en liden og en stor.
Den store skal huse en udødelig skald;
den lille skal tjene et pigebarn til hal. —«

Mig syntes at i planen var en herlig harmoni;
men siden er der kommet forstyrrelse deri.
Da mester blev fornuftig, blev slottet splittergalt:
storfløjen blev for liden, den lille fløj forfaldt.

Markblomster og potteplanter.

»Min Gud, jeg kan ej Deres smag forstå,
ved ej, hvor De har Deres øjne!
Hun er ingen skønhed, og regnes må
så halvvejs til de forfløjne.« —

Ja, vistnok det mere stemmende var
med tonen i dagens dramer,
ifald jeg mig kåred et exemplar
iblandt de normale damer.

De pranger, som vinterens blomsterflor,
så sirligt i vinduskarmen;
som potteplanter i lunken jord
de grønnes ved kakkelovns-varmen.

Og regelmæssigt hver blomstergren
forynges efter sin dvale; —
ja, var jeg fornuftig, jeg kåred mig en
imellem de mange normale.

6

Hvad hjælper fornuftens kløgtige garn!
Dens røst er mig led og vammel;
thi hun er et markens friluftsbarn
og sexten skærsommere gammel!

En fuglevise.

Vi gik en dejlig vårdag
alléen op og ned;
lokkende som en gåde
var det forbudne sted.

Og vestenvinden vifted,
og himlen var så blå;
i linden sad en fuglemor
og sang for sine små.

Jeg malte digterbilleder
med legende farvespil;
to brune øjne lyste
og lo og lytted til.

Over os kan vi høre
hvor det tisker og ler; —
men vi, vi tog et smukt farvel,
og mødtes aldrig mer. —

Og når jeg ensom driver
alléen op og ned,
så har for de fjærede småfolk
jeg aldrig ro og fred.

Fru Spurv har siddet og lyttet,
mens vi troskyldigt gik,
og gjort om os en vise,
og sat den i musik.

Den er i fuglemunde;
thi under løvets tag
hver næbbet sanger nynner om
hin lyse forårsdag.

På Akershus.

Sommernattens slør med milde
folder sig om jorden spænder;
enkle stjerner, store, stille,
blege bagom skodden brænder.

Fjorden letter nu sit trange
bryst med dump og dæmpet stemme.
Hør, det er som barndomssange,
dem en aldrig ret kan glemme.

Gamle Akershus ser roligt
gennem tågen over sjøen;
stundom nikker han fortroligt,
tykkes mig, mod Hovedøen.

Akershus, den gamle hvide,
står såvisst i stærke drømme;
sikkert styrer han med stride
åretag mod mindets strømme.

Ja — de gæster ham, de svundne
blodværksmænd fra mørke tider; —
linombundne, floromvundne
gennem hallen stilt de skrider.

Og se der —, jeg ser og gruer,
snart i brand og snart i frysning —,
bag de høje salsvinduer
dirrer der en blålig lysning.

Hvem er han, hin tunge ridder
med den røde glød i øjet, —
han, som stur i salen sidder,
i sin stol fremoverbøjet?

Ja, for visst! Kong Kristjern er det!
Panden skrukket, kinden gusten; —
hånden famler efter sværdet,
sliren er af blodskvæt rusten. —

Lig en gravlagt storheds minde,
fyrstefager end at skue,
i karnappet står en kvinde;
det er visst Knut Alfsøns frue.

Danske flåden er i fjorden;
hendes husbond gik at værne
værgeløs om fædrejorden, —
kom som gæst til Gyldenstjerne.

Liglagt ror de ham tilstrande
uden sang og uden kærte; —
hugget i Knut Alfsøns pande
var et hugg i Norges hjerte. —

Se den bundne mand i kåben.
Let, jeg tænker, navnet gættes;
hundred hærmænd under våben; —
Herlof Hyttefad skal rettes.

Bål er rejst i Ormegården;
blodet blommer dødning-linet;
fire svende står ved båren, —
Kristjern glytter bag gardinet.

Rige frihedsmand, som strøde
for dit folk i døden roser!
Mer end kirkevirak søde
blodrøg, som fra bålet oser!

Martyrblod med sædens kræfter, —
sæd fra Norges ulivs sårdag,
som tre hundred år derefter
sprat ved Ejdsvolds Værk en vårdag!

Og se der —! Nej, undaf gled det,
thi »løs af« det lød fra vagten; —
Akershus har åndeklædet
byttet bort mod hverdagsdragten.

Ederfuglen.

Ederfuglen i Norge bor;
der holder han til ved den blygrå fjord.

Han plukker af brystet de bløde dun,
og bygger sig rede både varm og lun.

Men fjordens fisker har stålsat hug;
han plyndrer redet til sidste fnug.

Er fiskeren grum, så er fuglen varm;
han ribber igen sin egen barm.

Og plyndres han atter, så klæder han dog
sit rede påny i en velgemt krog.

Men røves hans tredje, hans sidste skat, —
da spiler han vinger en forårs-nat.

Da kløver han skodden med blodigt bryst; —
mod syd, mod syd til en solskins-kyst!

Med en vandlilje.

Se, min bedste, hvad jeg bringer;
blomsten med de hvide vinger.
På de stille strømme båren
svam den drømmetung i våren.

Vil du den til hjemmet fæste,
fæst den på dit bryst, min bedste;
bag dens blade da sig dølge
vil en dyb og stille bølge.

Vogt dig, barn, for tjernets strømme.
Farligt, farligt der at drømme!
Nøkken lader som han sover; —
liljer leger ovenover.

Barn, din barm er tjernets strømme.
Farligt, farligt der at drømme; —
liljer leger ovenover; —
nøkken lader som han sover.

Fugl og fuglefænger.

Gutte-kåd, af granepinde
snitted jeg en fuglefælde.
Førend jeg til ti kan tælle,
flakser fuglen stængt derinde.

Og jeg bar med grusom glæde
fælden ind i barnestuen,
skræmte fangen med mit vrede
blik, med fagter og med truen.

Da jeg ret mig havde moret,
og til gagns min grumhed mættet,
lod jeg fælden stå på bordet, —
åbned så forsigtig brættet.

Ej, hvor bruger han sin vinge!
Liv og frihed er ham buden; —
ud mod lyset vil han svinge
sig, men tumler knust — mod ruden! —

Fugl i fælden, du er hævnet!
Nu er selve gutten hildet
i et stængsel, hvor han evned
kun at flakse om forvildet.

Også ham et øje stirrer
skræmsomt på igennem gittret.
Dette blik hans sind forvirrer;
rædsel har ham gennemsittret.

Og når han på gab tror ane
vinduet, som til frihed bringer,
dratter han med brudte vinger,
bums, ifra sin stængte bane.

Bergmanden.

Bergvæg, brist med drøn og brag
for mit tunge hammerslag!
Nedad må jeg vejen bryde,
til jeg hører malmen lyde.

Dybt i fjeldets øde nat
vinker mig den rige skat, —
diamant og ædelstene
mellem guldets røde grene.

Og i dybet er der fred, —
fred og ørk fra evighed; —
bryd mig vejen, tunge hammer,
til det dulgtes hjertekammer!

Engang sad som gut jeg glad
under himlens stjernerad,
trådte vårens blomsterveje,
havde barnefred i eje.

Men jeg glemte dagens pragt
i den midnatsmørke schakt,
glemte liens sus og sange
i min grubes tempelgange.

Dengang først jeg steg herind,
tænkte jeg med skyldfrit sind:
dybets ånder skal mig råde
livets endeløse gåde. —

End har ingen ånd mig lært,
hvad mig tykkedes så sært;
end er ingen stråle runden,
som kan lyse op fra grunden.

Har jeg fejlet? Fører ej
frem til klarhed denne vej?
Lyset blinder jo mit øje,
hvis jeg søger i det høje.

Nej, i dybet må jeg ned;
der er fred fra evighed.
Bryd mig vejen, tunge hammer,
til det dulgtes hjertekammer! —

Hammerslag på hammerslag
indtil livets sidste dag.
Ingen morgenstråle skinner;
ingen håbets sol oprinder.

Min unge vin.

Du kaldte dig min unge vin,
mig karret løvomkranset.
Du dufted sød, du perled fin,
du gæred hed, og du var min; —
da blev processen standset.

Min vin blev stjålen af en fløs;
men karret bærmen aver.
Jeg skal ej knalde dig af døs;
jeg exploderer ej, min tøs, —
jeg falder blot i staver.

Lysræd.

Den tid jeg gik i skolen
var mod nok i mit sind, —
at sige, så længe til solen
gik under bag bergets tind.

Men lagde sig nattens skygge
udover ås og myr,
da skræmte mig spøgelser stygge
fra sagn og fra eventyr.

Og bare jeg lukked øjet,
jeg drømte så meget og mangt, —
og alt mit mod var fløjet —
Gud vide må hvor langt.

Nu er der en forandring
med alting i mit sind;
nu går mit mod paa vandring
ved morgensolens skin.

Nu er det dagens trolde,
nu er det livets larm,
som drysser alle de kolde
rædsler i min barm.

Jeg gemmer mig under fligen
af mørkets skræmsels-slør;
da ruster sig al min higen
så ørnedjerv som før.

Da trodser jeg hav og flammer;
jeg sejler som falk i sky,
jeg glemmer angst og jammer —
til næste morgengry.

Men fattes mig nattens foerværk,
jeg ved ej mit arme råd; —
ja, øver jeg engang et storværk,
så blir det en mørkets dåd.

Digterens vise.

(Af »Kærlighedens komedie«.)

Solglad dag i hegnet have
skabtes dig til lyst og leg;
tænk ej på, at høstens gave
tidt-nok vårens løfter sveg.
Æbleblomsten, hvid og vakker,
breder over dig sit tjeld, —
lad den så langs alle bakker
drysses vejrslåt næste kveld.

Hvad vil du om frugten spørge
midt i træets blomstertid?
Hvorfor sukke, hvorfor sørge,
sløvet under slæb og slid?
Hvorfor lade fugleskræmmen
klappre dag og nat på stang?
Glade broder, fuglestemmen
ejer dog en bedre klang!

Hvorfor vil du spurven jage
fra din rige blomstergren?
Lad den før som sangløn tage
din forhåbning en for en.
Tro mig, du ved byttet vinder,
tusker sang mod sildig frugt;
husk moralen »tiden rinder«;
snart din frilufts-lund er lukt.

Jeg vil leve, jeg vil synge,
til den dør, den sidste hæk; —
fej da trøstig alt i dynge,
kast så hele stasen væk!
Grinden op; lad får og kviger
gramse grådigt, hver som bedst;
jeg brød blomsten; lidt det siger,
hvem der tar den døde rest.

Kløften.

Tungt trak det op; en regnsky brast,
og kløften blev en elv i hast.

Og alt som uvejrs-flommen steg,
den bobled, bruste, sang og skreg.

Det trak forbi; det lufted væk,
og elven skrumped ind til bæk.

Der hvisled dråbers regnbu-støv;
der rasled perler over løv.

En vakker hundedag — som før
lå kløftens grusbund ganske tør.

Men klangen blev: der hvisled støv,
der knirked kvas, der rasled løv.

Det minded fjernt om kildevæld.
Jeg selv har sværmet der en kveld.

Højfjeldsliv.

I dalen er der sommernat
med lange skyggers slør;
i højden går om bergvæg brat
en sjø for kveldens bør:
der vælter skyens bølger grå,
og intet syn når op
til jøklen, som i dagen lå
og vidt udover bygden så,
med solguld om sin top.

Men over tågebølgers brand,
i glans af guld og rav,
der højner sig et fredlyst land,
lig øflok spredt i hav.

Den store fjeldfugl sejler slig
som skibet videst ud,
mens tinders rad bag jøkelflig
står, hærklædt troldefylking lig,
og truer vest mod Gud.

Dog se, derborte sel og kvé
i slør af fonnens bræm!
Der blåner fjeld, der glittrer sne
omkring det stille hjem.
Det er en verden for sig selv,
og folket er som den, —
fra bygden skilt ved urd og elv,
det har et større himmelhvælv,
og bedre sol til ven.

Se sæterjenten lydløs stå
i glød og skygger svøbt.
Den alvors-alf, hun stirrer på,
har intet ordlag døbt.
Hun ved ej selv hvor langt han vil,
så lidt hun ved hans navn;
men under lur og bjældespil
det bærer bort i solfalds ild; —
mon tro, der findes havn? —

Det er så kort, dit højlands-liv
på sætervold ved bræ;
snart foldes snevejrs-kåben stiv
udover sel og kvé.
Da sidder du ved ovnens kul
i vintrens vante færd; —
men spind du trøstig hamp og uld:
et syn på højfjelds-kveldens guld
er vel sin vinter værd.

På sangertog.

Frem gennem holmernes række,
den hellige skinnende dag,
damper vor stolte snekke,
pyntet med hundrede flag.

Ungdommens sang inden borde,
jubel fra bryst og mund,
vælter sig vidt over fjorde,
fylder de trange sund.

Fremmest i stavnen klinger
hornets og tubaens slag.
Kirkeklokkerne ringer; —
dem hører ej Strilen idag.

Han hører ej klokker kime,
han glemmer sin salmebog,
han glemmer højmessens time
for sangernes søndags-tog.

Men, tro mig, som der han sidder
og undres og stirrer ud
over de tonende vidder, —
han er ikke langt fra Gud.

Han skønner ej togets tanke,
ved ej, hvad slig færd har voldt, —
men kender nok blodet banke
i veksling, snart varmt, snart koldt.

Han letter sig fra sin tue
derborte på næssets knat;
og sangeren svinger sin hue,
og Strilen tar til sin hat.

Gennem leden, skaldet og nøgen,
vi stryger på rullinger blå;
han sidder og ser efter røgen
så langt, som øjet kan nå.

Vi flyver med flagrende faner,
vi synger os fuglefri;
han sidder igen og aner:
nu strøg noget stort forbi.

Vi stævner til strålende fester
med blomster og lampe-skær;
han kender ej andre gæster,
end alvorets tause hær.

Og dog, lad det aldrig dig nage,
du hindred hans kirkegang;
visst tog han fra mødet tilbage
en afglans af lys og sang. —

Se, slig skal vi brødre, vi unge,
på livsfærden, festlig og rig,
vidne med vækkende tunge
langs landet i bugt og vik.

Der er ej så taus en hule,
lidt genlyd ejer den jo.
Vi er som de sjungende fugle
med frøkorn i næb og klo.

Hvorhelst end vingerne stryger,
langs fjeldryg, som lavt over fjord,
et frøkorn fra flokken fyger
til trivsel i længtende jord.

En svane.

Min hvide svane,
du stumme, du stille;
hverken slag eller trille
lod sangrøst ane.

Angst beskyttende
alfen, som sover, —
altid lyttende,
gled du henover.

Men sidste mødet,
da eder og øjne
var lønlige løgne, —
ja da, da lød det!

I toners føden
du slutted din bane.
Du sang i døden; —
du var dog en svane!

Priset være kvinden!

(Ved en sangerfest.)

Med sommer i sind foer vi frem gennem
sund og fjord;
livsmodet svulmed i bølgende kor.
I løvspring under led,
i fuglesangen med,
fandt vi samme higende drift, som i os, —
længsel imod lyset med jubel og trods!

Ja, sangerens sind er som birken i solvarm vår;
gærende saft gennem årerne går;
der modnes den tilsidst
som løvkrans over kvist;
se, da er hans fylde i kvad sprungen ud:
længsel imod lyset er livsgådens bud.

Men hist i det lokkende lysland er kvindens
hjem;
kvad-frøets spirer fra hende gik frem.
Til hende de på ny
som voksne kvad skal fly.
Priset være kvinden hvor sangbølgen går;
hun er fagrest dag-glans i sangerens vår!

4de Juli 1859.

(Kong Oskars fødselsdag.)

Unge Norge, sænk dit flag,
lad det foldes tungt om stangen;
der er sorg i glædens lag,
gråvejrs-tyngsel over sangen.
Sommersol i li og lund
bær ej smil til folkemund:
helbud over landet rider,
melder at kong Oskar lider.

Ja, han lider langt herfra,
har ej syn for sol og sommer.
Unge Norge, ræk ham da
folkehjertets fagre blommer!
Luft fra livets friske væld
tør ham lindre for en kveld.
Sæt dig stille ved hans leje,
skænk ham, hvad du har i eje!

Han for dig har stridt og tænkt,
from og folkekær i lande.
Nu har fulest sot sig sænkt
som et slør om kongens pande; —
gæst ham nu med vuggesang,
tag ham som dit barn i fang,
lad mod drømmens strand ham stævne, —
fager drøm har lægdoms-evne.

Kongen lider. Højt og hult
går hans bryst som sjø for stormen;
kongens bryst, så rigt og fuldt,
er nu hjem for helsots-ormen.
Unge Norge, hvert dens hugg
svale du med sangens dugg; —
folkets kvad for kongens helse
lindring har, om end ej frelse.

Sænk dig, konge, sødt i blund;
folket om dit leje sidder; —
gæst i drømme Norges lund,
furumo og fjeldets vidder.
Langs med led i hver en bugt
er der søndagsligt og smukt;
kvæg dig, konge; — fromt og stille
fejres folkesorgens gilde.

Did i drøm, hvor elvesus,
under urd og højfjelds-rygge,
dugger bondens bjelkehus,
mellem liens løv i skygge!
Gubben med det hvide skæg
står på hellen udfor væg,
standser mænd, som opad rider,
spør om kongen endnu lider.

Styr din flugt udover vik.
Ser du guttens leg i haven?
Se, hvor han den røde flig
fæster højt på gærdestaven.
Han har hørt af far en dag:
flaget er kong Oskars flag; —
derfor han fra lysthus-taget
leger konge, — frigør flaget.

Svanevinget under sejl
kløver briggen bølgetoppe.
Konge, læs dit navn i spejl;
konge, hils, — dit flag er oppe!
Skuden træder, let og kæk,
havfru-dans med krænget dæk; —
Norges sejler evigt bære
Norges flag til Oskars ære!

Ak, min konge, — stakket drøm
folkets vuggesang dig skænker;
ormens helbid, smertens strøm,
magtløs dig til lejet lænker.
Men så tidt en lindring sval
vifter over al din kval, —
tag det for en bøn, som svinger
sig mod Gud fra folkets bringer!

Skolehuset.

(Ved indvielsen.)

Mens lien gulner og skogens flor
for løvfalds-stakken må vige,
her vier ind vi en urtegård
for åndens evige rige.
Den ligger højt på klippegrund,
den står med mure trygge; —
Gud signe mildt fra denne stund
det værk, vi her fik bygge!

Vi fjeldets sønner, vi ved så vel
at urt kan artes på hejen,
at tallens top, der den gror på fjeld,
mod himlen kækt finder vejen; —
vi ved, at strå bag bergets urd
kan aksets kronguld bære; —
så trives og bag skolens mur
den grøderige lære!

Thi Gud vil sende sit godvejr ned
til urtegården herinde,
så tankens spirer, så åndens sæd
sig frem til modning kan vinde;
han skænke frimarks luftning mild,
og lys fra livets vidder;
thi friluft trænger tanken til,
som våren fuglekvidder. —

Så vær da viet til sjælerøgt,
du åndens fredlyste have!
Det frø, her lægges, det spire trygt
udover slægternes grave!
Skil aldrig livets vårnatur
fra lære-hjemmets tanke, —
og hvælv dit tag og højn din mur
som værn, men ej som skranke!

Folkesorg.

Nu bær de tusend klokker bud
vidt over fjord og fjeld;
to frændefolk i sørgeskrud
tar med sin drot farvel.
I hjemlig krog, på alfart torg,
er tanken en idag, —
fra bjelkehus og kongeborg
en æt i gråd, to folk i sorg
om Oskars sarkofag.

Tilsammen længst har folk og drot
i smertens nætter lidt.
Nu er det stilt på kongens slot;
thi ud har kongen stridt.
Snart gravkapellets port blir lukt;
der blunder han i fred; —
men udenfor skal blomstre smukt
en sæd igennem tiders flugt, —
den skær ej døden ned.

Hans ben i kirken hviler sødt,
hans ånd mod højden foer.
For visst han far og søn har mødt
i kårne sjæles kor.
Som sagnets helt til himmelport
i faldnes følge kom,
så foer kong Oskar sejrrig bort;
han gik med vidners følge stort
ind til sin herres dom.

Men følget var ej valens høst,
sværdbidte mænd på rad;
hans sag er talt med bedre røst
i folkets takke-kvad.
Fra Oskars milde kongespor
slog alfers fylking ud; —
de gik at vidne der han foer, —
og derfor var hans hird så stor,
da ind han tren for Gud. —

Så hvil dig, drot, hos herren ud, —
her er din gerning endt;
dit virke står i sommerskrud,
som fagrest monument.

Den sorgens sky, som har sig bredt
om land, vil spredes ad, —
men Oskars kamp for sandt og ret
skal bo hos folk og konge-æt
i Nordens minders rad.

Til thingmændene.

(17de Maj 1860.)

Thingmænd, mindes
I, hvad findes
gemt fra sagnets nat?
Eller mon I glemte
Egils tog til Jæmte-
jarlen gæve
for at kræve
norske kongens skat?

Egils følge
ræd sig dølge
gad, der gubben foer.
En for en ham svigter;
Jæmten står og sigter
skjult i lien; —
rødt på stien
blodets roser gror.

Da går brede
drag af vrede
over gubbens bryn;
rundt sig fiender flokked;
skjoldeløs han lokket
står i fælde.
Saga melde
monne da et syn:

Bergets helle,
brudt i vælde,
surred han med bast,
bandt den frempå bringen
skred, skønt fulgt af ingen,
bent mod målet; —
Jæmte-stålet,
Jæmtens hærmod brast.

Jarlen fandt han,
skatten vandt han,
sad i Jæmtens hal.
Vennesælt lød ordet;
mjøden gik om bordet,
slut var striden; —
aldrig siden
ønsktes Egils fald. —

Frihedsbårne,
folkekårne
mænd fra dal og strand, —
Egils hverv er eders;
thi skal og hans hæders-
klædte minde
sagabinde
hver, der står som han!

Hilsen til Svenskerne.

(I Trondhjem, ved storthingets fest for den svenske kronings-deputation.)

Templet så I med de brustne buer
i det høje kor;
endnu, grå som gubben, vidt det skuer,
mæler mindets ord:
engang kvad derinde Svenskens sanger
kækt om sejr og blod;
og ved Olafs-skrinets alterfod
bandt den djærve svenske mand sin ganger.

Landet så I med de trange dale,
I så bræen hvid;
også den kan med om mindet tale
fra vor ufreds-tid:
templets sprængte mur kan pragt ej dække,
knust er Olafs skrin;
men deroppe, under viddens lin,
sover stilt en hær i rad og række.

Svenske broder! Over grænse-fjelde
banet vej nu går.
Templet har et yngre sagn at melde:
sagnet fra iår.
Her, hvor hedest had i hærtid brændte,
samles frænder nu;
mindehallen for en fortids gru
står, som løftets hal, med sejr ivente.

Ja, skønt Olafs-kirkens skat gik under,
lever folket end;
og om Svenskens mænd på vidden blunder, —
han har fler igen.
Signet være da hans hæders-fane
og vort unge flag; —
fælles vaje de for Nordens sag
under fælles drot på fælles bane!

Til de genlevende.

Nu er pris i mængdens munde; —
først dog måtte kæmpen blunde.

Han et lys i landet tændte;
I med det hans pande brændte.

Han et sværd jer svinge lærte;
I det prøved mod hans hjerte.

Hvast han stred mod døgnets trolde;
I ham klemte mellem skjolde.

Men en glansfuld vindings stjerne
tog I efter ham at værne. —

Slør den ej, hvis tornekronet
høvding sove skal forsonet!

Til professor Schweigård.

(Studenternes sang ved hans jubilæum.)

Lig et nybyg i de tykke skoge
lå vort fædreland.
Gagnløst grov sig bondens gamle ploge
gennem moens sand.
Det, som trængtes mest, var sol derinde,
det var dagens bad; —
frem da gik, med bilens blanke blad,
gæve rydningsmænd i signet minde.

Da kom liv iblandt de trøskne stammer
på den golde mo;
der, hvor tyriroden sprat i flammer,
kunde kornet gro; —
og da rydningsværket først var øvet,
rejstes grænd ved grænd,
vokste op en slægt af stærke mænd, —
enkelt sanger kvad vel og blandt løvet.

Gæve rydningsmand i åndens rige!
    Du er en af dem,
for hvis dagværk mørket måtte vige
    i vort fædrehjem.
Solguld sænktes mellem vindfalds-graner
    ved din biles blad; —
derfor hilses du ikveld med kvad,
som et taksomt sind fra hjertet maner.

For hvad spredt i livet var dit virke,
    gør dig Saga skel;
vi, som sønner kun af tankens kirke,
    hylder dig ikveld.
Længe glimte dine klare syner
    over vidden ud; —
sagnet siger, sædens unge skud
trives fagrest når i vest det lyner.

Vuggevise.

(Af »Kongs-emnerne«.)

Nu løftes laft og lofte
til stjernehvælven blå;
nu flyver lille Håkon
med drømmevinger på.

Der er en stige stillet
fra jord til himlen op;
nu stiger lille Håkon
med englene til top.

Guds engle små, de våger
for vuggebarnets fred;
Gud sign' dig, lille Håkon,
din moder våger med.

Borte!

De sidste gæster
vi fulgte til grinden;
farvellets rester
tog nattevinden.

I tifold øde
lå haven og huset,
hvor toner søde
mig nys berused.

Det var en fest kun,
før natten den sorte;
hun var en gæst kun, —
og nu er hun borte.

Stormsvalen.

Stormsvalen ruger, hvor landet glipper; —
jeg har hørt det selv af en gammel skipper.

I skumkammens fråde vingerne dynker hun;
rullingen træder hun; aldrig synker hun.

Med havet hun daler; med havet hun stiger;
i havblik hun tier; mod storm hun skriger.

Det er en færd mellem flyven og svømmen,
som midt mellem himmel og afgrund drømmen.

For tung for luften, for let for bølgerne —;
digterfugl, digterfugl, — der har vi følgerne!

Ja, og hvad værst er, — i lærdes øjne
gælder det meste for skipperløgne.

Agnes.

(Af »Brand«.)

Agnes, min dejlige sommerfugl,
dig vil jeg legende fange!
Jeg fletter et garn med masker små,
og maskerne er mine sange!

»Er jeg en sommerfugl, liden og skær,
så lad mig af lyngtoppen drikke;
og er du en gut, som lyster en leg,
så jag mig, men fang mig ikke!«

Agnes, min dejlige sommerfugl,
nu har jeg maskerne flettet;
dig hjælper visst aldrig din flagrende flugt, —
snart sidder du fangen i nettet!

»Er jeg en sommerfugl, ung og blank,
jeg lystig i legen mig svinger;
men fanger du mig under nettets spind,
så rør ikke ved mine vinger!«

Nej, jeg skal løfte dig varligt på hånd
og lukke dig ind i mit hjerte;
der kan du lege dit hele liv
den gladeste leg, du lærte!

Stambogsrim.

Jeg kaldte dig mit lykkebud;
jeg kaldte dig min stjerne.
Du blev da også, sandt for Gud,
et lykkebud, der gik — gik ud; —
en stjerne —, ja, et stjerneskud,
der slukned i det fjerne.

Mindets magt.

Hør, ved De hvordan en dyretæmmer
får lært sin bjørn, hvad den aldrig glemmer?

I en bryggerkedel han binder dyret; —
så blir der tæt under kedlen fyret.

Imidlertid han på positivet
spiller for bamsen: »Fryd dig ved livet!«

Af smerte knapt kan den lodne sanse;
han kan ikke stå, og så må han danse.

Og spilles siden den melodi ham, —
fluks farer en dansende djævel i ham. —

Jeg selv sad engang i kedlen nede,
under fuld musik og forsvarlig hede.

Og dengang brændte jeg mer end skindet;
og det går aldrig mig ud af mindet.

Og hvergang genklang fra den tid lyder,
det er som jeg bandtes i gloende gryder.

Det kendes som stik under neglerødder; —
da må jeg danse på versefødder.

Åbent brev.

(Til digteren H. Ø. Blom.)

Kristiania, 1859.

Da det til agters gik for Nordens guder,
da Balder fældet var og Odin sad
som sløvet bedstefar på Lidskjalfs puder
iblandt de blundende einherjers rad, —
mens selve Tor lar stå det fyldte fad,
og Brage døsig over harpen luder, —.
da spåde Vala: »Snart står verden tom!«
Nu rejser Wiehe; — nu spår H. Ø. Blom.

Du er den Vala, som profetisk lyner,
imens for folket du poetisk spår;
du melder metrisk om de sikre »syner«,
som foran råheds-sildestimen går;
af svartalf-flokken, som ved grænsen står,
du skimter alt et glimt af horn og tryner; —
men hvad du så, på vingehesten flyvende,
blev trykt i »Morgenbladet« for den 7de.

Du ræddes for et ragnarok, som alt
står med »barbaries« for døren truende.
For så vidt klæber tankehalen luende
til digtkometens korpus, tyndt og skralt;
men, tro mig, alle muser finder gruende
dit billed-figenblad for spædt og smalt.
Hold derfor op, som skald, vor kunst at kværke; —
gør prosa; — verset kommer dig på tverke.

Husk, af din gerning kendes skal din tro;
lad derfor ej på glat-is ud dig narre.
Du tror dig selv en smagens ridder jo, —
og dog du vil vor gamle moder »parre«
med en af kobbelet for Thespis karre, —
ja, Gud forlade dig, med begge to!
Den køter-tanke er i kernen rådden; —
den tanke-køter er på vers for lodden!

Du digter om et rollefags doublering,
mens folket kræver krigssang for sin kamp;
du fantaserer over »remplacering«;
dit øje blænder thevandsbordets damp; —
du har en hippogrif med god dressering,
men lejer læredigtets vognmands-gamp; —
højt foran står en borg med tind og takke;
du vælger farten baglængs nedad bakke.

De trak engang fra pyramidens indre
et balsameret lig i dagen ud.
Det lå så stolt i sit forstenings-skrud;
det havde glemt, hvor dejligt sol kan tindre; —
hvad nyt det så, det skatted tifold mindre,
end sunkne oldtids bankerotte gud.
»Et bittert smil« om mumiens mund mon spille,
med hån mod tiden — for den ej stod stille.

På samme sæt du åbned denne dyst.
Med vold du tiden vil i slummer tvinge;
du harmes ved at høre livet klinge,
du længes ned igen i gruben tyst.
Dog var der engang sangbund i dit bryst;
derinde mangen skønheds-alf fik vinge,
fløj ud, erobred land, forplanted ætten;
men du — fornægter ægtefødsels-retten!

Dog, nu tilbage til din mørke spådom,
at ragnarok er ventendes bag jul.
Op, alle mand, mød frem og læg nu råd om
det bedste surrogat for kunstens sul!
Vor egen barkekost er besk og ul;
det hjælper hverken bønner eller gråd om.
Men verdensborger kunsten er, ved læserne; —
så før en trup da hjem fra — Japaneserne.

Nej, tingen er at Kongens København
har eneret på den trafik i landet; —
thi som Madeiras most, skønt falsk og blandet,
blir ædel vin på fad i skudens stavn,
så skibes op til os mangt navnløst navn,
som først får værd ved farten over vandet.
Her bænkes den ved kunstens højbords-brædder,
som hist kun gældte for en sjællandsk skrædder.

Din skylden var, ifald jeg nu tog post,
og passed op i lejren hver som snøvler,
og brændte løs på hver en udslidt vrøvler,
som tapper dig din Dry-Madeira-most.
Mon ej kothurnen blev til gamle støvler,
og smagens gudeflesk til husmandskost
ved analytisk plukken-op i kransen
fra nummer 3 til korets formand Hansen?

Dog, lad det fare til en anden gang; —
jeg finder snart igen vel tid og stunder
at kikke indom dør til hint vidunder,
hvis nære fald begrædes i din sang.
Vi vil ej veje nogen enkelts rang;
men på dit eget kvad min dom jeg grunder:
den tid, som kommer, ragnarok du kalder; —
så er det altså Valhal da, som falder.

Thi foran Valhals fald går ragnarok,
det ved vi alle fra vor første lærdom.
Andhrimner har man, det er sikkert nok,
og ingen tvivler på hans kost er nærsom, —
for torsdags-maver da, — om ej så svær som
det fordum krævedes af asers kok.
Einherjer mangler ej: kritiken slår dem,
men ej ihjæl; thi publikum dog får dem.

Men hvor er Tor med hammeren dernede?
Den stærke Tor, som kløver fjeldets væg
og henter Freja hjem til Nordens glæde,
mens troldet bider ræd i eget skæg.
Og hvor er Freyr, som ejer magt at brede
ud over land et skrud af birk og hæg?
Og hvor er Yduns-æblet? Find det, kære; —
jeg kan kun se en overmoden pære.

Nej, Yduns-æblet fattes, det er sagen,
og Balder flytter senest i April;
se, derfor lakker det mod endskabs-dagen,
trods slag af køller og trods skud med pil; —
hæng altså tålsomt dit gevær i hvil, —
stig op på bordet, sy de faldnes lagen;
thi det du vide må: en gud, som blunder,
kan aldrig ruskes op; han får gå under.

Men vær du trøstig. Ragnarok får ende,
der gryr en fremtids-sol bag åsens bryn; —
det dæmrer alt for slægtens friske syn,
den bedre morgen er alt grant at kende.
Du skal få se, at dagens lys kan brænde,
hvor trøskne stammer knak for nattens lyn; —
du skal få se: den højeste blandt himle
er ikke Valhal, men det unge Gimle.

Til en bortdragende kunstner.

(Ved afskeds-festen for skuespiller Jørgensen.)

Nordpå, fra de danske strande,
djærv og frisk han foer;
al hans arv var ånd i pande,
høvdings magt i ord.
Viking lig han vilde prøve
værgets vægt, og storværk øve,
vilde vokse, vilde stige,
vinde sig et rige.

I hans sind var ungdomsfloden,
vårflom i hans mod;
i den norske fjeldgrund foden
slog som granen rod.
Der gik ry, hvor helten mødte;
stundom hændtes vel, han blødte; —
men det får nok hver mand sige,
at han vandt sit rige.

Nu står gubben ved sin banes
mål og ser mod sjø,
lyster høre hjemmets svanes
sang ved Sundets ø.
Sænk dit skjold, lægg sværd og bile;
du har stridt, kan trøstig hvile, —
sent skal tidens storme vejre
bort din sagas sejre!

Thi som bautastenes række
langs med Norges hav
mæler mægtigt om de kække,
der gik længst i grav, —
så skal Du i skønheds rige
mindes gennem tusend slige, —
vidne for en rad af slægter,
hvad en høvding mægter!

Ørnulfs drapa.

(Af »Hærmændene på Helgeland«.)

Sind, som svær-mod stinger,
savner Brages glæde;
sorgfuld skald så såre
kvides ved at kvæde.

Skaldeguden skænked
evne mig at sjunge; —
klinge lad min klage
for mit tab, det tunge!

Harmfuld norne hærged
hårdt mig verdens veje,
listed lykken fra mig,
ødte Ørnulfs eje.

Sønner syv til Ørnulf
blev af guder givet; —
nu går gubben ensom,
sønneløs i livet.

Sønner syv, så fagre,
fostret mellem sværde,
værned vikings hvide
hår, som gævest gærde.

Nu er gærdet jævnet,
mine sønner døde;
glædeløs står gubben,
og hans hus står øde.

Torolf, — du, min yngste!
Boldest blandt de bolde!
Lidet gad jeg klage,
fik jeg dig beholde.

Vén du var, som våren,
mod din fader kærlig,
arted dig at ældes
til en helt så herlig.

Ulivs-sår, usaligt,
værste ve mon volde,
har min gamle bringe
klemt, som mellem skjolde.

Nidsyg norne nødig
nægted mig sit eje, —
dryssed smertens rigdom
over Ørnulfs veje.

Vegt er visst mit værge.
Fik jeg guders evne,
en da blev min idræt:
nornens færd at hævne.

En da blev min gerning:
nornens fald at friste, —
hun, som har mig røvet
alt — og nu det sidste!

Har hun alt mig røvet?
Nej, det har hun ikke;
tidligt fik jo Ørnulf
Suttungs mjød at drikke.

Mine sønner tog hun;
men hun gav min tunge
evnen til i kvæder
ud min sorg at sjunge.

På min mund hun lagde
sangens fagre gave; —
lydt da lad den klinge,
selv ved sønners grave!

Hil jer, sønner gæve!
Hil jer, der I rider!
Gudegaven læger
verdens ve og kvider!

Fredrik den syvendes minde.

(Sang i studentersamfundet.)

Dansken står på Dannevirke,
spejder spændt mod syd.
Fredriks hjem er Roskilds kirke,
stængt for stridens lyd.
Dansken slår for liv og æren;
Fredrik kommer ej til hæren;
»Jens« om Nordens grænsestene
værge må alene.

Nej, — går blodværk frem af tvisten
ved den jydske grind,
rejser Fredrik sig af kisten,
kløver nattens vind,
suser frem, som Ossians helte,
svingende sit sværd fra belte:
»Fremad, børn, til kamp for æren; —
Fredrik er i hæren!«

Thi han lever stærk i mindet,
Danmarks danske drot, —
kongemod i folkesindet
vidner det så godt.
Derfor frem til sandheds-sejren!
Fredrik er i danskelejren; —
Slaven, Venden og Kroaten
slår ej landsoldaten!

En broder i nød!

(December 1863.)

Nu flokker sig om Tyras borg, —
kan hænde, sidste gang, —
et folk i nød, et folk i sorg,
med flaget halvt på stang.
Forladt, forladt på farens dag,
forladt i stridens stund!
Var sådan ment det nævetag,
der loved godt for Nordens sag
i Axelstad og Lund?

De ord, der flød, som om de kom
fra hjertet lige hid, —
de var da kun en frase-flom;
og nu er tørkens tid!

Det træ, som blomstrings-løfter gav
i festens solskinsvæld,
det står, af stormen kvistet af,
som kors på Nordens ungdoms grav,
den første alvorskveld!

Det var da løgn i gildeskrud,
kun giftigt Judas-kys,
hvad Norges sønner jubled ud
ved Sundets strande nys!
Hvad taltes mellem drot og drot
ved sidste kongefærd?
O, legtes om igen da blot
kong Gustafs leg på Stockholms slot
med Karl den tolvtes sværd!

Et folk i sorg, på dødsens tog
af hver en ven forladt, —
så ender Danmarks sagabog. —
Hvo har dens *Finis* sat?
Hvo tålte fejgt, den slutted slig:
og tysk blev Tyras vold,
mens Dannebrogs forrevne flig
slog om den sidste Danskes lig
sit rosenlagens fold? —

Men du, min frelste norske bror,
som står på fredlyst grund
i kraft af løftets fagre ord,
forglemt i farens stund, —
stryg du på flugt fra fædrestavn,
jag over havets hvælv,
gå glemselsgang fra havn til havn,
og list dig til et fremmed navn,
og gem dig for dig selv!

Hvert stormsuk, som i Norge går
langs li fra Danmarks hav,
dig spørgende med rædsel slår:
min bror, hvor blev du af?
Jeg stred en livsens-strid for Nord;
mit hjemland blev en grav; —
jeg spejded over belt og fjord
forgæves dine snekkers spor.
Min bror, hvor blev du af? —

Det var en drøm. Vågn stærk og kæk
fra folkesøvn til dåd!
En bror i nød! Hver mand på dæk; —
her gælder rappe råd!

End kan det stå i saga slig:
dansk, dansk er Tyras vold.
End Dannebrogs forrevne flig
kan over Nordens fremtid rig
slå ud sin røde fold!

Troens grund.

Jeg slynged på rim et klokke-klemt
over landet ud; der blev ingen skræmt.

Min gerning var gjort; jeg steg ombord
og stævned for damp fra det kære Nord.

Vi lå for tåge paa Kattegat;
der var ingen som sov den første nat.

Kahytten var bleven en krigsråds-hal;
passagererne drøfted Dybbøls fald.

De drøfted alting, fortalte adskillige
vilde træk om de unge frivillige.

Fra en var en attenårs brorsøn rendt;
en anden havde mistet sin handelsbetjent.

Så var det naturligt man næsten led;
man var jo selv på en måde med.

I sofaen, ret under lampens skærm,
sad en aldrende frue, frejdig og ferm.

Til hende var vendt de flestes røster;
enhver vilde være den bedste trøster.

Og damerne yttred med suk og støn
sin angst for fruens eneste søn.

Jeg ser hende endnu, hvor trygt hun nikker,
og smiler og siger: for ham er jeg sikker!

Hvor vakker hun var, den sølvgrå kvinde
med grundmuret tro i syn og sinde.

Det risled mig varmt gennem marg og blod;
det satte stål i mit slappe mod.

»Dit folk er ej dødt, om end det blunder; —
det lever i kvinde-troens vidunder!«

Dog siden jeg fandt hende mere klog
på livets gang end på livsens bog.

Og derfor blev hun mig også en gåde.
Hvor kom den fra, denne trygheds nåde? —

Forklaringen lå så snublende nær:
sønnen var krigsmand i vor norske hær.

Storthings-gården.

Kirkespir og kongeborg,
rejst i store fædres dage,
står på hæld, i landesorg,
som en stum, forstenet klage.
Norges gamle røde flag
slog sin vinge der en dag,
slakked så, og sørged siden,
halvt på stang, i ulivs-tiden.

Folkefane, fri og stærk,
flyv igen for fjeldets vinde;
bølg dig om vort nutids-værk,
som du bølged om vort minde.
Blæs det livsens-ånde ind,
viftende fra tagets tind;
lad din treklangs-tunge tale
gennem mænd fra strand og dale.

Hvisk dem til, at folkets gård
bygges ej af døde stene;
mind dem om, at år for år
højnes den med ånd alene.
Ve, om ingen der forstod
tanken i din tales flod; —
sænk dig da i sørgefolder,
som du engang sank ved Svolder!

Ve, om ej din røst fik nå
inderst til den kårnes øre; —
lad da korsets stærke blå
sorgtungt sig om stangen sløre;
lad dit friske friheds-rødt
foldes sammen, tungt og dødt; —
stryg da, flag, dit rene hvide,
sne-skavl lig om fjeldets side!

Nej, så vil det aldrig ske!
Frilufts friske pust fra fjeldet
løfter nok de farver tre,
bær til dem nok livsens-vældet.
Højt sig spænder hallens tag;
der er rum for åndens sag.
Haralds store norske tanke
aldrig husvild der skal vanke.

Folkets gård og kongens gård
over mod hinanden højne!
Frit som grander to de står,
ser hinanden ind i øjne.
Der går lyn af ånd og ild
ud fra dette øjenspil; —
Sverres, Håkons, Oskars skygger
stilt men stødt i dagen bygger.

Minders hærvagt, sejersstærk,
vogt og værg om folkets virke;
skærm udover alt dets værk
i vort unge samfunds kirke!
Lad så murens sten forgå; —
dådens støtte dog skal stå,
løfte land og mægtigt bære
folket op mod lys og ære.

Terje Vigen.

Der bode en underlig gråsprængt en
på den yderste, nøgne ø; —
han gjorde visst intet menneske mén
hverken på land eller sjø;
dog stundom gnistred hans øjne stygt, —
helst mod uroligt vejr, —
og da mente folk, at han var forrykt,
og da var der få, som uden frygt
kom Terje Vigen nær.

Siden jeg så ham en enkelt gang,
han lå ved bryggen med fisk;
hans hår var hvidt, men han lo og sang
og var som en ungdom frisk.
Til pigerne havde han skjemtsomme ord,
han spøgte med byens børn,
han svinged sydvesten og sprang ombord;
så hejste han fokken, og hjem han foer
i solskin, den gamle ørn.

Nu skal jeg fortælle, hvad jeg har hørt
om Terje fra først til sidst,
og skulde det stundom falde lidt tørt,
så er det dog sandt og visst;
jeg har det just ej fra hans egen mund,
men vel fra hans nærmeste kreds, —
fra dem, som stod hos i hans sidste stund
og lukked hans øjne til fredens blund,
da han døde højt opp'i de treds.

Han var i sin ungdom en vild krabat,
kom tidlig fra far og mor,
og havde alt døjet mangen dravat
som yngste jungmand ombord.
Siden han rømte i Amsterdam,
men længtes nok hjem tilslut,
og kom med »Foreningen«, kaptejn Pram;
men hjemme var ingen, som kendte ham,
der rejste som liden gut.

Nu var han vokset sig smuk og stor,
og var dertil en velklædt knægt.
Men døde var både far og mor,
og sagtens hans hele slægt.

Han stured en dag, ja kanhænde to, —
men så rysted han sorgen af.
Han fandt ej, med landjorden under sig, ro;
nej, da var det bedre at bygge og bo
på det store bølgende hav!

Et år derefter var Terje gift, —
det kom nok på i en hast.
Folk mente, han angred på den bedrift,
som bandt på et sæt ham fast.
Så leved han under sit eget tag
en vinter i sus og dus —
skønt ruderne skinned, som klareste dag,
med små gardiner og blomster bag,
i det lille rødmalte hus.

Da isen løsned for lindvejrs bør,
gik Terje med briggen på rejs;
om høsten, da grågåsen fløj mod sør,
han mødte den undervejs.
Da faldt som en vægt på matrosens bryst:
han kendte sig stærk og ung,
han kom fra solskinnets lysende kyst,
agter lå verden med liv og lyst, —
og for bougen en vinter tung.

De ankred, og kammeraterne gik
med landlov til sus og dus.
Han sendte dem endnu et længselsblik,
da han stod ved sit stille hus.
Han glytted ind bag det hvide gardin, —
da så han i stuen to, —
hans kone sad stille og hespled lin,
men i vuggen lå, frisk og rød og fin,
en liden pige og lo.

Der sagdes, at Terjes sind med et
fik alvor fra denne stund.
Han trælled og sled, og blev aldrig træt
af at vugge sit barn i blund.
Om søndagskvælden, når dansen klang
vildt fra den nærmeste gård,
sine gladeste viser han hjemme sang,
mens lille Anna lå på hans fang
og drog i hans brune hår.

Så lakked og led det til krigens år
i attenhundred og ni.
Endnu går sagn om de trængsels-kår,
som folket da stedtes i.

Engelske krydsere stængte hver havn,
i landet var misvækst og nød,
den fattige sulted, den rige led savn,
to kraftige arme var ingen til gavn,
for døren stod sot og død.

Da stured Terje en dag eller to,
så rysted han sorgen af;
han mindtes en kending, gammel og tro:
det store bølgende hav. —
Der vester har endnu hans gerning liv
i sagnet, som djerveste dåd:
»da vinden kuled lidt mindre stiv,
Terje Vigen rode for barn og viv
over havet i åben båd!«

Den mindste skægte, der var at få,
blev valgt til hans Skagensfart.
Sejl og mast lod han hjemme stå, —
slig tyktes han bedst bevart.
Han mente nok, Terje, at båden bar,
om sjøen kom lidt påtvers;
det jydske rev var vel svært at gå klar, —
men værre den engelske »Man of war«
med ørneøjne fra mers.

Så gav han sig trøstig lykken ivold
og tog til årerne hvast.
Til Fladstrand kom han i god behold
og hented sin dyre last.
Gud ved, hans føring var ikke stor:
tre tønder byg, det var alt;
men Terje kom fra en fattig jord, —
nu havde han livsens frelse ombord;
det var hustru og barn det gjaldt.

Tre nætter og dage til toften bandt
den stærke modige mand;
den fjerde morgen, da solen randt,
han skimted en tåget rand.
Det var ikke flygtende skyer han så,
det var fjelde med tinder og skar;
men højt over alle åsene lå
Imenæs-sadlen bred og blå.
Da kendte han, hvor han var.

Nær hjemmet var han; en stakket tid
han holder endnu vel ud!
Hans hjerte sig løfted i tro og lid,
han var nær ved en bøn til Gud.

Da var det som ordet frøs på hans mund;
han stirred, han tog ikke fejl, —
gennem skodden, som letted i samme stund,
han så en korvet i Hesnæs-sund
at duve for bakkede sejl.

Båden var røbet; der lød et signal,
og det nærmeste løb var lukt;
men solgangsvinden blafrede skral, —
mod vester gik Terjes flugt.
Da firte de jollen fra rælingens kant,
han hørte matrosernes sang, — —
med fødderne stemte mod skjægtens spant
han rode så sjøen fossed og brandt,
og blodet fra neglerne sprang.

Gæslingen kaldes de blinde skær
lidt østenfor Homborg-sund.
Der bryder det stygt i pålandsvejr,
under to fod vand er der bund.
Der sprøjter det hvidt, der glittrer det gult,
selv stilleste havbliksdag; —
men går end dønningen aldrig så hult,
indenfor er det som tidest smult,
med brækkede bølgedrag.

Didind Terje Vigens skægte foer
lig en pil mellem brått og brand;
men bag efter ham, i kølvandets spor,
jog jollen med femten mand.
Da var dèt han skreg gennem brændingens sus
til Gud i sin højeste nød:
»inderst derinde på strandens grus
sidder min viv ved det fattige hus,
og venter med barnet på brød!«

Dog, højere skreg nok de femten, end han:
som ved Lyngør, så gik det her.
Lykken er med den engelske mand
på rov mellem Norges skær.
Da Terje tørned mod båens top,
da skured og jollen på grund;
fra stavnen bød Officeren »stop!«
Han hæved en åre med bladet op
og hug den i skægtens bund.

Spant og planker for hugget brast,
sjøen stod ind som en fos;
på to fod vand sank den dyre last,
dog sank ikke Terjes trods.

Han slog sig gennem de væbnede mænd
og sprang over æsingen ud, —
han dukked og svømmed og dukked igen;
men jollen kom los; hvor han vendte sig hen
klang sabler og rifleskud.

De fisked ham op, han førtes ombord,
korvetten gav sejerssalut;
agter på hytten, stolt og stor,
stod chefen, en attenårs gut.
Hans første batallie galdt Terjes båd,
thi knejste han nu så kæk;
men Terje vidste ej længere råd, —
den stærke mand lå med bøn og gråd
iknæ på korvettens dæk.

Han købte med tårer, de solgte ham smil,
de ågred med spot for bøn.
Det kuled fra øster, tilhavs med il
stod Englands sejrende søn.
Da taug Terje Vigen; nu var det gjort,
nu tog han sin sorg for sig selv.
Men de, som ham fanged, fandt sært hvor fort
et noget var ligesom vejret bort
fra hans pandes skyede hvælv.

Han sad i »prisonen« i lange år,
der siges, i fulde fem;
hans nakke bøjed sig, gråt blev hans hår
af drømmene om hans hjem.
Noget han bar på, men gav ej besked, —
det var som hans eneste skat.
Så kom attenhundred og fjorten med fred;
de norske fanger, og Terje med,
førtes hjem på en svensk fregat.

Hjemme ved bryggen han steg i land
med kongens patent som lods;
men få kun kendte den gråsprængte mand,
der rejste som ung matros.
Hans hus var en fremmeds; hvad der blev af
de to, — han derinde erfor:
»da manden forlod dem og ingen dem gav,
så fik de til slutning en fælles grav
af kommunen i fattigfolks jord.« — —

Årene gik og han røgted sin dont
som lods på den yderste ø;
han gjorde visst intet menneske ondt,
hverken på land eller sjø;

men stundom gnistred hans øjne stygt,
når det brød over båer og skær, —
og da mente folk, at han var forrykt,
og da var der få, som uden frygt
kom Terje Vigen nær.

En måneskinskveld med pålandsvind
kom der liv i lodsernes flok;
en engelsk yacht drev mod kysten ind
med revnet storsejl og fok.
Fra fortoppen sendte det røde flag
et nødskrig foruden ord.
Lidt indenfor gik der en båd over stag,
den vandt sig mod uvejret slag for slag,
og lodsen stod stout ombord.

Han tyktes så tryg, den gråsprængte mand;
lig en kæmpe i rattet han greb; —
yachten lystred, stod atter fra land,
og båden svam efter på slæb.
Lorden, med lady og barn i arm,
kom agter, han tog til sin hat:
»jeg gør dig så rig, som du nu er arm,
hvis frelste du bær os af brændingens larm«. —
Men lodsen slap ror og rat.

Han hvidned om kinden, det lo om hans mund,
lig et smil, der omsider får magt.
Indover bar det, og højt på grund
stod lordens prægtige yacht.
»Den svigted kommando! I bådene ned!
Mylord og mylady med mig!
Den slår sig i splinter, — jeg ved besked —
men indenfor ligger den trygge led;
mit køl-spor skal vise jer vej!«

Morilden brændte der skægten fløj
mod land med sin dyre last.
Agter stod lodsen, stærk og høj,
hans øje var vildt og hvast.
Han skotted i læ mod Gæslingens top,
og til luvart mod Hesnæs-sund;
da slap han ror og stagsejl-strop,
han svinged en åre med bladet op
og hug den i bådens bund.

Ind stod sjøen med skumhvidt sprøjt — —
der raste på vraget en strid —;
men moderen løfted sin datter højt
på armen, af rædsel hvid.

»Anna, mit barn!« hun skreg i sin ve;
da bævred den gråsprængte mand;
han fatted om skødet, drev roret i læ,
og båden var fast som en fugl at se,
slig foer den i brått og brand.

Den tørned, de sank; men havet var smult
derindenfor brændingens kreds;
opover rak sig en langgrund skjult,
der stod de i vand tilknæs.
Da råbte lorden: »kend, — båens ryg —
den svigter, — det er ingen flu!«
Men lodsen smilte: »nej vær De tryg;
en sunken skægte med tre tønder byg
er båen, som bær os nu.«

Der jog et minde om halvglemt dåd
lig et lyn over lordens træk —,
han kendte matrosen, som lå med gråd
iknæ pa korvettens dæk!
Da skreg Terje Vigen: »alt mit du holdt
i din hånd, og du slap det for ros.
Et øjeblik endnu, og gengæld er voldt — —«
da var det den engelske stormand stolt,
bøjed knæ for den norske lods.

Men Terje stod støttet til årens skaft,
så rank som i ungdommens år;
hans øjne brandt i ubændig kraft,
for vinden flommed hans hår.
»Du sejled imag på din store korvet,
jeg rode min ringe båd;
jeg trælled for mine til døden træt,
du tog deres brød, og det faldt dig så let
at håne min bittre gråd.

Din rige lady er lys som en vår,
hendes hånd er som silke fin, —
min hustrus hånd den var grov og hård,
men hun var nu alligevel min.
Dit barn har guldhår og øjne blå,
som en liden Vorherres gæst;
min datter var intet at agte på,
hun var, Gud bedre det, mager og grå,
som fattigfolks børn er flest.

Se, det var min rigdom på denne jord,
det var alt, hvad jeg kaldte for mit.
Det tyktes for mig en skat så stor;
men det vejed for dig så lidt. —

Nu er det gengældelsens time slår, —
thi nu skal du friste en stund,
som vel kommer op mod de lange år,
der bøjde min nakke og blegte mit hår
og sænkte min lykke på grund.«

Barnet han greb og svinged det frit,
med den venstre om ladyens liv.
»Tilbage, mylord! Et eneste skridt, —
og det koster dig barn og viv!«
På sprang stod Britten til kamp pånу;
men armen var veg og mat; —
hans ånde brændte, hans øjne var sky,
og hans hår, — så kendtes ved første gry —
blev gråt i den eneste nat.

Men Terjes pande bar klarhed og fred,
hans bringe gik frit og stilt.
Ærbødig løfted han barnet ned,
og kyssed dets hænder mildt.
Han ånded, som løst fra et fængsels hvælv,
hans stemme lød rolig og jævn:
»nu er Terje Vigen igen sig selv.
Indtil nu gik mit blod som en stenet elv;
for jeg måtte — jeg måtte ha'e hævn!

De lange år i »prisonens« kvalm,
de gjorde mit hjerte sygt.
Bagefter lå jeg som hejens halm,
og så i et brådyb stygt.
Men nu er det over; vi to er kvit;
din skyldner foer ej med svig.
Jeg gav det jeg havde, — du tog alt mit,
og kræv, om du tror du har uret lidt,
Vorherre, som skabte mig slig.« — —

Da dagningen lyste var hvermand frelst;
yachten lå længst i havn.
Med nattens saga taug de nok helst,
men vidt foer dog Terjes navn.
Drømmenes uvejrsskyer grå
fejed en stormnat væk;
og Terje bar atter så rank, som få,
den nakke, der krøgtes hin dag han lå
iknæ på korvettens dæk.

Lorden kom, og mylady med,
og mange, mange med dem;
de rysted hans hånd til farvel og Guds fred,
der de stod i hans ringe hjem.

De takked for frelsen da stormen peb,
for frelsen fra sjøgang og skær;
men Terje strøg over barnets slæb:
»nej, den som frelste, da værst det kneb,
det var nok den lille der!« — —

Da yachten drejed for Hesnæs-sund,
den hejste det norske flag.
Lidt længere vest er en skumklædt grund, —
der gav den det glatte lag.
Da tindred en tåre i Terjes blik;
han stirred fra hejen ud:
»stort har jeg mistet, men stort jeg fik.
Bedst var det, kan hænde, det gik, som det gik, —
og så får du ha'e tak da, Gud!«

Slig var det jeg så ham en enkelt gang,
han lå ved bryggen med fisk.
Hans hår var hvidt, men han lo og sang,
og var som en ungdom frisk.
Til pigerne havde han skemtsomme ord,
han spøgte med byens børn;
han svinged sydvesten og sprang ombord,
så hejste han fokken, og hjem han foer
i solskin, den gamle ørn.

Ved Fjære kirke jeg så en grav.
den lå på en vejrhård plet:
den var ikke skøttet. var sunken og lav.
men bar dog sit sorte bræt.
Der stod »Thærie Wiighen« med hvid-
malt skrift.
samt året, han hvile fandt. —
Han lagdes for solbrand og vindes vift.
og derfor blev græsset så stridt og stivt.
men med vilde blomster iblandt.

Forviklinger.

Der stod i en have et æbletræ;
det var dryssende fuldt af blomster-sné.

Der vimsed i haven en liden bi;
en æbleblomst han forelsked sig i.

Så misted de begge sin hjertero.
Men så forloved de sig, de to.

Bien fløj vidt på sin sommerfart.
Da hjem han vendte, var blomsten kart.

Bien sørged og karten led;
men det var nu intet at gøre ved.

Tæt under træet, i murens grus,
leved en fattig men dydig mus.

I løn han sukked: du kart så fin,
min kælder var himlen, hvis du var min!

Den trofaste bi gik atter på flugt.
Da hjem han vendte, var karten frugt.

Bien sørged og frugten led;
men det var nu intet at gøre ved.

Tæt under tagskægget hang, som en kurv,
et fuglerede; der bode en spurv.

I løn han sukked: du frugt så fin,
mit rede var himlen, hvis du var min.

Og bien sørged og frugten led,
og musen kæmped og spurven stred.

Men alt gik stilt; der fik ingen besked; —
den ting var jo intet at gøre ved.

Så trilled frugten fra grenen og sprak.
Og musen faldt død i et halvkvalt ak!

Og spurven faldt ligervis; — i sit skjul
lå han da kornstangen rejstes til jul.

Da bien var fri, stod nøgen hver hæk,
og alle sommerens blomster var væk.

Så gik han i kuben; der fred han fandt,
og døde omsider som voksfabrikant. —

Se, al denne jammer og nød var spart,
var bien bleven mus, da blomsten blev kart.

Og alt kunde endt så godt og smukt,
var musen bleven spurv, da karten blev frugt.

Fra mit husliv.

I huset var stille, på gaden dødt.
Jeg sad med skærm over lampen;
stuen var hyllet i skygger blødt; —
ind kom børnene, nikkende sødt
under slør af Havana-dampen.

De kom, mine vingede børn, på rad,
viltre gutter og piger
med kinder blanke, som efter et bad.
Hej, hvor legen gik yr og glad
gennem alle de dejlige riger.

Men just som legen gik allerbedst,
jeg traf til at se mod spejlet.
Derinde stod en adstadig gæst
med blygrå øjne, med lukket vest,
og med filtsko, hvis ej jeg fejled.

Der faldt en vægt på min viltre flok;
en fingren i munden putter,
en anden står som en klodset blok; — —
i fremmedes nærhed, ved De nok,
forknyttes de raskeste gutter.

En kirke.

Kongen han bygged
dagen lang.
Når natten skygged,
kom troldet og rygged
med spid og stang.

Så rejstes kirken
til spirets pil;
men kongens virken
og troldets lirken
gav dobbelt stil.

Døgn-folk flytted
dog ind i tro;
thi dags-udbyttet,
til nattens knyttet,
er døgnets jo.

I galleriet.

Som dejlig kvinde,
ved staffeliet,
hun sad derinde
i galleriet.

Hvilke Kastaler
drikker hun mon af? —
Hun eftermaler
Murillos Madonna.

Men øjets svømmende
langsyn siger,
hun bygger drømmende
skønheds-riger. —

Atten år senere
kom jeg tilbage,
hilste de renere
gamle dage.

Som falmet kvinde,
ved staffeliet,
hun sad derinde
i galleriet.

Men hvad er dette?
Det samme spil jo!
Den samme nette
kopi af Murillo.

Hun sidder og virker,
og livet frister
med pynt for kirker
og stas for turister.

Og så har hun siddet
i alle årene,
og længslen spiddet,
og bleget hårene.

Men øjets svømmende
langsyn siger:
hun bygger drømmende
skønheds-riger.

De usynliges kor.

(Af »Brand«.)

Aldrig, aldrig blir du lig ham, —
thi i kødet er du skabt;
gør hans gerning eller svig ham,
lige fuldt er du fortabt.

Orm, du aldrig vorder lig ham, —
dødens bæger har du tømt;
følg ham efter eller svig ham,
lige fuldt din dåd er dømt.

Aldrig, drømmer, blir du lig ham, —
arv og odel har du tabt;
alt dit offer gør ej rig ham;
for dit jordliv er du skabt!

På vidderne.

I.

Nu skræppen over ryggen slængt,
og riflen ladt i hånd,
og spjeldet lukt og døren stængt
med tap og vidjevånd;
så indom til min gamle mor
i stuen nærmest ved, —
et håndslag til farvel, — et ord, —
»jeg kommer hjem så snyg jeg foer, —
og indtil da — Guds fred!«

Opefter bugtes vejen smal,
det bær i holtet ind;
men bag mig ligger fjord og dal
i disigt måneskin.

Jeg foer forbi min grandes væg, —
på gården var så stilt;
men bortmed grinden under hæg
det lød som løv på linets læg,
der ringled let og mildt.

Der stod hun i det hvide lin,
og hilste mig godkveld;
hun var så væn, hun var så fin,
så frisk, som blom på fjeld.
Et øje lo hun med, og et
hun gøned med så småt; —
jeg lo som hun, og med et sæt
jeg stod ved grinden ganske tæt, —
men da var øjet vådt.

Jeg slog min arm om hendes liv,
og hun blev rød og bleg;
jeg kaldte hende for min viv,
og barmen faldt og steg.
Jeg svor, at nu — nu var hun min
tilbunds, — ej lidt — ej halv —!
Hun så — jeg tror, på skoen sin, —
der ringled løv på bringens lin:
det var fordi hun skalv.

Hun bad så vakkert, og jeg slap.
og spøgen gik som før;
men hjertet mit gik klap i klap.
min hug var vild og ør; —
jeg bad så vakkert, og hun taug, —
vi fulgtes ad, vi to;
mig tyktes som det sang i haug,
som elverfolk og nøk og draug
indunder løvet lo.

Så bar det opfor vejen smal,
det bar i holtet ind;
men nedenfor lå fjord og dal
i disigt måneskin.
Jeg sad så hed, hun sad så mat
tæt udpå stupets kant;
vi hvisked i den lumre nat, —
jeg ved ej selv hvor det var fat,
men ved min pande brandt.

Jeg slog min arm om hendes liv,
hun hvilte på mit fang, —
så fæsted jeg min unge viv,
mens nøk i natten sang;

om draugen lo, da hun blev min,
det mindes jeg kun halv; —
mig skræmte ingen vættes grin, —
jeg så kun hun var ræd og fin,
og kendte hvor hun skalv.

II.

Jeg lå i skardet vendt mod sør,
og så hvor solen randt;
om dybet lå et skyggeslør,
mens fonn og jøkler brandt.
Det røde hus, min mors og mit,
herovenfra jeg ser;
der har hun strævt, der har hun stridt,
der blev mit sind så frisk og frit, —
Gud ved hvad det blev mer!

Hun er alt oppe; røgens svev
jeg tror ivejret slår,
på blegen ved den hvide væv
det tykkes mig hun går.

Ja, driv du kun dit vante stel;
for det dig signe Gud!
Hos renen på det vilde fjeld
jeg henter dig en vakker feld.
og to-tre til min brud!

Ja, hvor er hun? Hun færdes visst
i drømmens spredte spil.
Kom ingenting ihug fra sidst,
drøm om det, hvis du vil!
Men er du vågen, — riv det ud
af mindet, — så gør jeg.
Lid på, du er min væne brud,
væv lin og sy dit bryllupsskrud;
kort er vor kirkevej!

Det tykkes tungt at skilles ad,
fra den ens sjæl har kær; —
men længslen er et tvætningsbad,
til mig den helse bær.
Her står jeg som pány besjælt,
så svalt er nu mit blod; —
et liv, ej halvt — langtmindre helt,
et liv i synd og anger delt,
jeg træder under fod.

Hver mørkets lyst, hver vild begær
af hugen drives ud;
jeg er så frisk, jeg står så nær
mig selv og nær min Gud!
Et syn udover ås og fjord,
udover furutop, —
og så tilfjelds i renens spor; —
farvel, min viv! Gudsfred, min mor!
Og nu på vidden op!

III.

Ibrand står skyen lavt i vest,
det flammer over fjeld;
men over dalens sidste rest
sig spænder tågens tjeld.
Tungt var mit syn og træt min fod,
og tankefuldt mit sind;
men udfor stupet, der jeg stod,
lå lyng og lyste som i blod,
og skalv for kveldens vind.

Jeg brak en kvist af lyngens dusk,
og stak den i min hat;
tæt bag mig stod en fattig busk,
der lå jeg lunt den nat.
Og tanker gik og tanker kom,
som folk på kirkesti;
de flokked sig og så sig om,
de satte ret og de holdt dom,
og skred så stilt forbi.

Var jeg dig nær i denne stund,
du blom, igår jeg brak, —
jeg lagde mig som trofast hund
for sømmen af din stak.
Jeg svam i dine øjne ind.
Der tvætted jeg min sjæl;
det trold, som heksebandt mit sind
igårkveld ved din faders grind,
jeg slog med spot ihjel!

Op sprang jeg sejersvarm og bad
en vinget bøn til Gud
om sol på alle dages rad
for dig, min lyse brud!

Dog nej, til det jeg er for stærk,
til det jeg er for ung;
jeg ved og vil et bedre værk,
og derfor, Gud, min bøn dig mærk:
gør hendes livssti tung!

Stem elven op hvorhelst hun går,
gør kloppen smal og glat,
lad urden gnage foden sår,
gør sætervejen brat;
jeg løfter hende højt på arm
igennem stridest flom;
jeg bænker hende ved min barm, —
frist der at volde hende harm,
det vil vi strides om!

IV.

Langvejs sørfra er han kommen,
kommen over brede vande;
tause tanker ligger som en
nordlysbrydning om hans pande.

Gråden leger i hans latter,
læben taler, når den tier;
men om hvad? Jeg bedre fatter
vindens kvad i lund og lier.

Jeg er ræd hans kolde øje,
har så lidt dets dybde fundet,
som det sortblå tjerns, af høje
jøklers barme født og bundet.

Tunge tankefugle stryger
lavt og langsomt over spejlet;
snart igen i råk det fyger, —
berg dig da, — tildæks med sejlet!

Midtpå vidderne vi mødtes,
jeg med rifle, han med hunde;
mellem os et forbund fødtes,
som jeg brød, ifald jeg kunde.

Hvorfor har hos ham jeg tøvet?
Tidt jeg gad mig fra ham skille;
nu jeg tror, han har mig røvet
selve evnen til at ville!

V.

»Hvorfor længter du om kvelden
nedad til din moders stue;
sov du bedre under felden,
end på viddens brune tue?«

Hjemme sad på sengestokken
gamle mor med mig og katten,
spandt og sang, til drømmeflokken
bar mig ud til leg i natten.

»Drømme, drømme, — hvorfor drømme?
Tro mig, dagens dåd er bedre!
Bedre livets støp at tømme,
end en blund blandt fældte fædre!«

»Over vidden flyger renen;
efter den i vind og væde! —
Bedre det, end bryde stenen
op af fattig jord dernede!«

Men jeg hører klokken ringe
op fra kirken udpå tangen!
»Lad det ringe, lad det klinge,
bedre klang har fossesangen!«

Gamle mor og hun til kirke
går med bogen svøbt i klædet.
»Tro mig, mand, du bedre virke
kan, end slide kirkeledet!«

Orglet synger indfor grinden;
der er lys ved altertavlen.
»Bedre synger storm om tinden,
bedre skinner sol på skavlen!«

Nu, så kom! I vejr og væde
over viddens hvide bølge!
Lad så kirkestien træde
hvo som vil, — jeg slår ej følge!

VI.

Høsten kommer; hør den sidste
bølings bjelder under åsen!
Viddens frihed må den miste,
får igen et liv — på båsen!

Snart er vintrens tæpper hængte
foldrigt udfor stupets vægge;
snart er alle stier stængte, —
hjemad må jeg vejen lægge.

Hjemad? Har da der jeg hjemme,
hvor min hug ej længer færdes?
Han har længst mig lært at glemme,
selv jeg lærte mig at hærdes.

Dagens dåd har intet mærke,
slig som den dernede drives;
her blev mine tanker stærke,
kun på vidden kan jeg trives.

I den øde sæterstue
al min rige fangst jeg sanker;
der er krak og der er grue,
friluftsliv for mine tanker.

Der er vættespil i natten;
kløgtig skytte faren vejrer.
Han har skænkt mig tryllehatten;
jeg kan fristes, men jeg sejrer!

Vinterliv på vilde vidder
sætter stål i veke tanker, —
intet sagn om fuglekvidder
sygt igennem åren banker.

Er til vår i stål jeg drevet,
henter jeg de to fra dalen, —
løfter dem fra hverdagsstrævet,
bænker dem i højfjeldssalen,

lærer dem min nye visdom,
lokker latter over hjemmet;
snart er livet på de isom-
spændte vidder dem ej fremmed.

VII.

Her jeg sad i lange uger, —
kan ej ensomheden bære;
mindekrigen kraften sluger,
nedad må jeg til de kære.

Kun en dag, og så jeg stiger
op igen fra mor og hende, —
op til mine høje riger,
som til vår skal rumme trende.

Ud jeg må! — Hu, sneen fyger!
Lidt forsent jeg mig betænkte.
Vintervejr langs vidden stryger, —
nu er alle stier stængte.

VIII.

Uger gik og jeg vandt mig selv,
min hjemve kom aldrig tilorde;
under isklædets folder lå bæk og elv,
månen stod rund over fonnens hvælv,
og stjernerne tindred sig store.

For frisk jeg var til at sidde stur
i stuen da dagen hælded;
så lidt som min tanke jeg trives i bur,
over vidden jeg jog, til den styrtende urd
standsed mig yderst på fjeldet.

I det gabende dyb lå dalen stilt;
da toned det ude på tangen —!
Jeg lytted —, det lød både lindt og mildt;
hvor hørte jeg før den slåtten blev spilt —?
Da kendte jeg klokkeklangen!

De ringede julens højtid ind
med de gamle hjemlige klokker.
Det lyser bagved min grandes grind,
fra min moders stue går ud et skin,
som sælsomt mig maner og lokker.

Hjemmet med alt sit fattige liv
blev en saga med billeder rige!
Heroppe lå fjeldvidden stor og stiv,
dernede havde jeg mor og viv, —
til dem jeg måtte vel hige.

Da lo det bag mig så kort og tørt;
det var den fremmede skytte.
Han havde min ordløse tanke hørt:
»mig synes min unge ven er rørt, —
ak ja, den hjemlige hytte!«

Og atter jeg stod med stålsat arm,
og kendte jeg var den stærke;
viddernes luftning kølte min barm,
aldrig den mere skal banke sig varm
for et vinkende julemærke!

Da lyste det op om tun og tag
udfor min moders stue;
først var det som dæmrende vinterdag,
så rulled sig røgen i tunge lag,
og så kom den røde lue.

Det lyste, det brændte, det knak i grus;
af kvide jeg skreg i natten;
men skytten trøsted: »hvi så konfus?
Det brænder jo bare, det gamle hus,
med juleøllet og katten!«

Han talte så klogt i al min nød,
at fast mig voldtes en gysning;
han viste, hvor virksomt luens glød
over i månens strejflys flød
til en sammensat natbelysning.

Han kikked gennem den hule hånd
til vinding for perspektivet;
da toned en sang over fjeld og fonn,
da skønte jeg grant, min moders ånd
i englenes vold var givet:

»Stille du stelled, stille du led,
stille du vandred i vrimlen;
så lempeligt bærer vi dig afsted
højt over vidden til lys og fred,
til julekvelds-glæde i himlen!«

Borte var skytten, og månen dækt;
i blodet var brand og frysning, —
over vidden jeg bar min kvides vægt, — —
men det kan ikke nægtes, der var effekt
i den dobbelte natbelysning!

IX.

Midsommerdagen lå som bedst
og dirred hed over hejen;
klokkerne ringed til bryllupsfest,
dybt dernede foer folk tilhest
langsefter alfarvejen.

De skød fra min grandes låvebro,
der var birkebusker ved grinden,
på tunet var folksomt nok, kan du tro;
men jeg lå yderst på stupet og lo,
mens tårerne brandt i vinden.

Det var som jeg hørte gønende stev
og tankehvas latter at runge,
mig syntes et spottekvad op mod mig drev;
jeg lå over stupet; i lyngen jeg rev,
og bed i min egen tunge.

Afgårde de red i staselig flok,
bruden sad rank i sadlen,
sidt over lænderne svam hendes lok, —
den glittred, den lyste, — jeg kendte den nok
fra den sidste kveld-stund i dalen.

Over bækken red hun skridt for skridt
tæt indved brudgommens side. —
Da havde jeg sørget mit hjerte frit,
tilende havde jeg kampen stridt,
jeg havde ikke mere at lide.

Jeg stod for stupet med stålsat ånd,
og højt over sommerlivet.
Toget så ud som et blinkende bånd, —
jeg holdt for øjet den hule hånd
til vinding for perspektivet.

De flagrende skaut, det skinnende lin,
og mændenes kofter røde,
kirken med vigselens himmelvin,
bruden, den fagre, som engang var min,
og lykken, som fra mig døde, —

det alt tilhobe jeg stod og så
oppe fra livets vidder;
et højere lys over synet lå, —
men se, det kan nu ingen forstå,
som nede i sværmen sidder.

Da lo det bagved mig kort og tørt,
det var den fremmede skytte:
»kammerat, efter det jeg nu har hørt,
jeg ser jeg forgæves har skræppen snørt, —
her er jeg til ingen nytte!«

Nej, nu er jeg mand for at hjælpe mig selv,
men tak for din gode mening;
det flommer ej længer i årens elv,
og jeg tror jeg mærker i bringens hvælv
alleslags tegn til forstening.

Den sidste styrkende saft jeg drak;
ej længer på vidden jeg fryser;
mit sejl gik under, mit livstræ knak, —
men se, hvor smukt hendes røde stak
mellem birkestammerne lyser.

Det går i galop, men se, der blev
de borte ved kirke-svingen.
Mit væneste minde, i lykke lev!
Nu bytted jeg bort mit sidste stev
for et højere syn på tingen.

Nu er jeg stålsat, jeg følger det bud,
der byder i højden at vandre!
Mit lavlandsliv har jeg levet ud;
heroppe på vidden er frihed og Gud,
dernede famler de andre.

Kvindernes bøn.

(Af »Kongs-emnerne«.)

Slagen er slangen!
Ydmyg og fangen
synderen kommer!
Slut ham i armene,
milde, forbarmende
jordlivets dommer!

Vindende viger han,
flygter mod tronen;
sejrende stiger han —;
nu har han kronen!

Tak.

Hendes sorg var de vånder,
som knudred min sti, —
hendes lykke de ånder,
som bar mig forbi.

Hendes hjem er her ude
på frihedens hav,
hvor digterens skude
kan spejle sig af.

Hendes slægt er de skiftende
skikkelsers rad,
som skrider med viftende
flag i mit kvad.

Hendes mål er at tænde
mit syn i glød,
så ingen fik kende,
hvo hjælpen bød.

Og just for hun venter
ej tak engang,
jeg digter og prenter
en takkens sang.

Abraham Lincolns mord.

De løsned et skud der-over i vest,
og det skaked Europa op.
Hej, hvilket liv der med et blev blæst
i den hele broderte trop!
Du gamle Europa, med orden og ret,
med lov for hvert eneste steg,
med rygte foruden mén og plet,
med dydig harm mod alt sort og slet, —
du blev så forunderlig bleg!

På sørgelak trykkes enhjørning og ørn
og alle de andre dyr;
paketbåden stikker på kabelets tørn;
depecherne mylrer og kryr.
Bomulds-magnaten, gloirens søn,
de tusend fra løgnens land,
de stod alt og greb efter fredspalmen grøn,
så knalded det ene revolver-drøn,
og så faldt han, den ene mand.

Og s å tog I skræk. Europas råd,
er det som sig hør og bør?
En Preusser-gerning, en Dybbøl-dåd,
var verden vel vidne til før.
Sin broder hakker da ingen ravn; —
I kommer dog Polen ihug?
Og Engelskmanden for København?
Og graven ved Flensborg? Og Sønderborgs navn?
Men hvorfor da harmes n u?

Den røde rose, som blommer hist
og skræmmer jer med sin flor,
til den gav Europa sin podekvist
og Vesten sin yppige jord.
I planted som stikling hin frodige vånd,
der rødmer Amerikas kyst; —
jer var det, som bandt med højst-egen hånd
martyriets blodrøde ridderbånd
på Abraham Lincolns bryst.

Med glemte løfter, med svegne ord,
med traktaters forrevne ark,
med brudd fra iår på jer ed fra ifjor
har I gødet historiens mark.

Og så vented I endda, trygge i sind,
en høst af det ædleste slags!
Se, nu spirer jer sæd. Hvilket flammende skin!
I undres; I ved hverken ud eller ind, —
thi der vokser stiletter for aks!

Hvor loven sidder paa knivens spids
og retten på galgen bor,
er dagningens sejr mer nær og viss,
end her, hvor der myrdes med ord.
En vilje våger, og holder dom,
og knuser hvert løgnens bur; —
men ormen må først æde skallen tom,
og tiden må først få krænget sig om
til sin egen karrikatur.

Der råder en dæmon med evig magt.
Prøv kun på at byde ham trods!
I støv måtte domus aureas pragt,
i grus måtte Neros kolos.
Men først måtte Romer-forbrydelsen nå
over jorden fra pol til pol,
tyrannen sin apotheose få,
og kejsernes gyldne billeder stå
som guder på Kapitol.

Så ramled det sammen; cirkus og slot,
templer, kolonners skov,
buer, arkader, alt trampedes småt
under bøffelens skoede hov.
Så byggedes nyt på det gamles grund,
og luften var ren til en tid.
Nu varsler det mod foryngelsens stund;
nu stiger der pest fra den svampede bund,
og vifter, snart hid snart did.

Men er det i råddenskabs sumpe vi går,
jeg råber ej ak og ve
over hver en brammende giftblomst, som står
i fylde på tidens træ.
Lad ormen kun hule. Før skallen er tom,
før brister ej væg og tag.
Og lad kun »systemet« få vrængt sig om;
des-før kommer hævnen og holder dom
på tids-løgnens yderste dag!

Til min ven revolutions-taleren!

De siger, jeg er bleven »konservativ«.
Jeg er, hvad jeg var mit hele liv.

Jeg går ikke med på at flytte brikker.
Slå spillet overende; da har De mig sikker.

En eneste revolution jeg husker,
som ikke blev gjort af en halvheds-fusker.

Den bær for alle de senere glorien.
Jeg mener naturligvis syndflods-historien.

Dog selve den gang blev Lucifer luret;
thi Noah tog, som De ved, diktaturet.

Lad os gøre det om igen, radikalere;
men dertil kræves både mænd og talere.

I sørger for vandflom til verdensmarken.
Jeg lægger med lyst torpédo under Arken.

Uden navn.

Til den ridderligste sender
jeg mit digt foruden navn.
Jeg forstår, hvor sværdet brænder
i de djærve bundne hænder;
jeg forstår, hvor naget tænder
i hans pandes tankefavn.

Viljen vendt mod sejers-baner, —
viljen lænkelagt i skjul;
hånden strakt mod fædres faner,
sindet fyldt af storværks-planer, —
flugten stængt af vindfalds-graner, —
arme kongelige fugl!

Dagen gryr og hornet klinger.
Hej, det blir en verdensjagt!
Jeg forstår, hvor skårne vinger
værke kan, der buret tvinger;
jeg forstår, hvor længslen stinger,
der, hvor dværge slutter vagt.

Dagen går og hornet tier;
alle våben lægges ned.
Navn for navn på melodier
bæres rundt i lund og lier; —
jeg forstår, hvor smerten svier
ham, som ej fik nævnes med.

Ånden lys af skønheds-larver,
skabertrang i sind og syn, —
digtets spil hans dådskraft arver,
blomster gror i leg med farver; —
glemsels-leg, mens savnet harver
sindet, som et nedslags lyn!

Måtte nægte, hvad står malet
midt på pandens åbne hvælv!
Måtte svigte idealet,
lig apostlen, der han daled,
dommens nat, til hanegalet
drog ham opad mod ham selv!

Kval, — og stumhed! Kan I, dverge,
fatte offrets fulde vægt?
Ved I, hvad det er at sværge
troskabsed på fremmed værge, —
alt tilhobe for at berge
skindet for en rådløs slægt?

I vil svare, det er drømme,
drømme kun, som offres her.
Ja, lad gå; lad kløgten strømme;
det er let for jer at dømme;
I har aldrig trængt til tømme, —
aldrig vidst, hvad drømme er.

Mer end livet, mine herrer,
er en drøm, som ej fik liv.
Den er lig det digt, jeg spærrer
ind i sjælens stængte kærrer;
løve-vildt det hugger, snærrer,
kræver nat og dag mit: bliv!

I vil råbe på, det heder:
størst, hvo selv sig overvandt. —
Gylden visdom for asketer!
Ly for løjheds Poul og Peter!
Bjeldeklang kun for atleter,
i hvis årer blodet brandt.

Puk så ej på »høje pligter«! —
Har I købt hans sunde sjæl?
Har I købt den djærve digter,
så han kaldets epos svigter?
Købt ham, købt ham, så han sigter
hadsk mod selvets bedste del? —

Til den ridderligste sender
jeg som krans et navnløst digt.
Jeg forstår, hvor sværdet brænder,
rustent, i de bundne hænder;
jeg forstår, hvor naget tænder; —
kan I, vismænd, skønne sligt?

Martyrdom, af purpur dækket, —
kval i taushed, fængslet trang,
blomsters håb, af gråvejr gækket, —
grenes frugt i utid brækket,
drøm, til livets drøjhed vækket, —
sættes kors ved i min sang.

Versets mindesten jeg rejser
for et ugjort storheds-værk;
og mens kløgtens flikværk dejser, —
for hans fejl jeg flaget hejser,
skriver, hvor min ridder knejser:
Skalden i ham var for stærk!

Ved Port Said.

Østerlands dag
over havnen glittred;
alle jordklodens flag
fra masterne sittred.
Musikens toner
bar frem koralen;
tusend kanoner
døbte kanalen.

Damperne drog
forbi obelisken.
På hjemmets sprog
traf mig nyheders hvisken:
det digt-spejl, jeg pudsed
for mandlige tøjter,
var hjemme smudset
af stænk fra fløjter.

Gift-fluen stak;
det gav mindelser vamle. —
Stjerne, hav tak, —
mit hjem er det gamle!
Vi prajed fregatten
fra flodbåds-taget;
jeg svinged hatten
og hilste flaget.

Til fest, til fest,
trods giftkrybs-kløerne!
Som udvalgt gæst
gennem »Bitter-søerne«!
Er dagen sluknet,
jeg drømmende sover,
hvor Farao drukned
og Moses slap over.

Ballonbrev

til en svensk dame.

Dresden, i December 1870.

Ja, jeg frister det idag,
jeg, som ved min tausheds længde,
tvert mod alle løfters mængde,
frygter jeg har tabt min sag, —
jeg, som foer fra Stockholm, bunden
af en takskyld uden lige,
gæsted Faraonens rige,
løfted Isis-slørets flige, —
og til dato kunde svige,
hvad med hånden og med munden
jeg på »Lyran« sidste kvelden
både loved og besvor, —
nemlig: med et skrevet ord
at betale lidt på gælden.

Tør jeg? Har jeg endnu ret?
Ak, Gud-nå's, hvem spør om retten?
Nuomstunder skilles trætten
af et magtsprog ret og slet.
Altså kort og godt: jeg vil;
men på anti-preussisk måde;
ej i kraft af ret for nåde.
Vær mig stumme flygtning mild!

Her jeg lever på en vis,
som de lever i Paris.
Svære tyske floskelhelte,
som med vold vil verden vælte,
pral og skrål og flag på stang,
»Wacht am Rhein«, som kaldes sang, —
det er mit cernerings-belte.
De kan tro, at mangen gang
kendes kredsen krap og trang.
Ølhus-snak, politisering,
er min køterstegs servering,
og i stadsavisens spalter,
hvor den tyske verskunst halter,
diskes op den kost, mig gotter,
som en fransk ragout af rotter. —

Værre dog, når genlyds-toner
fra vort Nord hid over slår;
når mit håb mod lys og vår
skydes ned af plebs-kanoner;
når i råheds-kravet hviner
fremtids himmelsprængte miner,
og jeg våbenstækket står
på en brusten drøms ruiner.

Altså er, for ej at lyve,
nøden det, som nu mig drev
til at sende Dem et brev, —
og jeg lar ballonen flyve.
Duer har jeg ingen af;
duer er jo håbets fugle,
og i denne klamme grav
bygger bare ravn og ugle.
Men per ravn, per ugle, skikke
brev til damer, duger ikke.

Nu da — som De ved, ifjor,
dengang Mälar-himlen mulned,
frosten skar og løvet gulned,
ned til Deltas vang jeg foer.

Der var sol og sommerdage.
Lyset slog med blink tilbage,
som hos os en bræ fra fjorden.
Palmelunden, sykomoren,
skygged blågrøn over jorden;
Beduinen og hans mage,
båren højt på dromedaren,
så vi gennem ørknen drage.
Første gang en uerfaren
nordbo så det, skreg han studsende:
»mine herrer, ser De strudsene?«

Fra Cairo opad Nilen
fløj vi på »Ferus« som pilen,
gæsted Cheops-pyramiden,
hvor Napoleon proklamerte,
medens sfinxen mediterte
både før og da og siden.

Beni Hassans kongegrave
krøb vi ind i på vor mave.
Seklerne har hærget stygt dem;
hver en tidsberegning brister;
kun så meget får man ud, —
tør man tro egyptologer, —
og, ej sandt, vi tror jo trygt dem —:

de blev til i fortids tåger,
dengang Farao var gud
og herr Potifar minister,
samt at herr ministrens svoger,
Josef Jakobsen, har bygt dem.

Memnonstøtten, stenkolossen,
han, De ved, som sang et stykke,
gæsted vi en morgenstund;
men den gamle holdt sin mund.
Det er nu en skaldenykke
fra den tid Kambyses dømmende
gik ham efter lidt i sømmene
og, måske for ubehændigt,
recenserte ham indvendigt.
Sligt gør mangen sanger frossen, —
og så svigter mælet tossen.
Men så er beundrings-stolen
vederlag for sang mod solen.

Sådan gubben Memnon troner
på sit ry for brustne toner,
stryger ind tributens mynt,
gir i al sin oldtidspynt
audiens, ej blot til stormænd,
men sågar til norske normænd,
som min ringhed og Peer Gynt.

Dog, hvem mægter gøre rede
for en 6—7 ugers drøm?
Derfor beder jeg Dem, tag
disse løse pennedrag
fra min færd i lys og hede
opad krokodillens strøm.

Gal-mands værk at spilde ord
på vort pascha-liv ombord
i de fire Noæh arker; —
vi var fire, skal De vide,
og desuden to par barker
for et genus, kaldt det blide.

I »Ferus« var sat på foer
bjørne tre fra gamle Nord;
elleve haner af de franske;
fire hingster — de var spanske —
lutter fyr- og flamme-foler,
drevne stærkt i kaprioler,
og med gester som El Ol'er.
Tar vi med vor skibsbetjening,
fandtes efter fælles mening
flere dyr af slægten »Asen«.
Et slags buk fra Schweitzerlandet;
et amfibium af racen,
der skal bo »lidt under vandet«, —

samt, naturligvis, en skok
olden- eller old-germanske
vildsvin, næsten ganske tamme,
og som afart af de samme,
et par militære rovdyr;
et entrüstungs-fæigt skovdyr;
et af de brasilianske
bogmøl, og en hel hob smådyr
under fællesnavnet r å dyr;
item — nej, nu er det nok!

Tænk Dem så når dragomanen,
snart mod øst og snart mod vest,
førte hele karavanen
til en oldtids kæmpe-rest.
Over ørknens gule slette
fløj vi som på vinger lette,
skønt i virkligheden toget
gik til æsels, og tildels,
for de kække, til kamels.
Hvilken jubel, hvilken broget
stim og stimmel i vor barne-
glade flok! Hin uerfarne
strudse-seer var den eneste,
som for skydsen gjorde styr,
råbte: »æsler! Er det dyr
for en mand i pressens tjeneste!

Jeg vil ha'e en rigtig ilhest; —
finds her ingen fuldblods Nilhest?« —

Luxor, Déndera, Sakkara,
Edfu, Assuan og Phile
vil i fart forbi jeg ile,
og kun foreløbig hvile
ved en skildring fra Sahara.
De har sikkert engang hørt,
at når karavanen rykker
gennem ørkenhavets bølger,
sandets flom, af samum ført,
viser frem hvad dybet dølger,
og den ser stillebens-stykker.
Eller rettere, den vader
gennem endeløse gader,
hvor den levende natur
har med døden sig forenet,
og i tiden sig forstenet
til en vild arkitektur.
Ribben, ryggehvirvler, knokler
rager op som søjlesokler;
hjerneskaller af kameler
er de faldne kapiteler;
tænders gule gisne rader
er balkoners balustrader;

fingre, som i vejret vimser,
er de brustne loftsgesimser,
og som mølne ridderfaner
svajer pjalter af kaftaner.
Tænk Dem så det hele billed,
dirrende i sol og stilhed,
vokse, vokse, fylde fange,
højnes, højnes tusend gange; —
tænk Dem denne gravens verden,
som en oldtids karavane,
brat forstenet på sin bane, —
og De har Egypter-færden.

Ja, så er det. I en tidens
morgenstund drog ud et tog;
prester forrest med sin videns
hieroglyf-beskrevne bog;
gudekonger, kongeguder
red henover seklers vidder; —
Isis og Osiris sidder
i sin stumheds pragt og luder
på de høje sadelpuder;
Horus, Hathor, Thme og Ptah,
Amon Re og Amon Ra
kaster glans til alle sider,
der de midt i skaren skrider;

Apis med den gyldne pande
ledes langsmed flodens vande,
fulgt af slavers millioner, —
og hvor følget slår sin lejr,
rejses sfinxer og pyloner.
Over grav og over sejr
mindetavler, obelisker
står i billedskrift og hvisker;
tusend templers søjlerader
pæler karavanens gader;
tusend pyramiders belte
er dens efterladte telte.

Se, da kom et pust fra nord,
steg til storm på ørkenhavet,
pisked karavanens spor; —
prester tumled, konger raved,
hele guder sank i grus;
Faraonen og hans hus
lå i glemsels sand begravet.
Der, hvor sværmen frem var dragen,
faldt den livløs, stum og stur; —
tusend år i sarkofagen,
gemt for lyset og for dagen,
mumien lig i svøbets bur,
smuldred bort en dømt og slagen
fire tusend års kultur.

Denne karavanes rester
var det, vi, Khedivens gæster,
drog forbi til Nubiens grænse.
Fellah-flokken så vi lænse
ørkenbølgen om Abydos,
og lidt længer op mod syd os
mødte Karnaks skog af sokler
som en urtids kæmpeknokler;
Rhameseums kapiteler
lå som skaller af kameler;
Luxors hal med hundred søjler,
slavers arme lig i bøjler,
vidned stumt om stormens stund i
et »*sic transit gloria mundi*«!

Dette billed har mig fulgt,
hvor jeg siden gik i landene;
og som ånden over vandene
aned jeg en mening dulgt.
Tor i juleskreden tuder
forrest i det vilde lag;
Grækerfolkets faldne guder
lever jo den dag idag.

Zeus bor end på Kapitol,
hist som »tonans«, her som »stator«.
Men Egyptens livs-idol?
Hvor er Horus? Hvor er Hathor?
Intet mærke, intet minde;
ej en sagnstump er at finde.

Svaret ligger ganske nær.
Hvor personligheden mangler,
hvor ej formen i sig bær
hadet, harmen, jublen, glæden,
pulsens slag og blodets skær, —
der er hele herligheden
kun en benrads tørre rangler.
Hvor er ikke Juno sand,
bleg og høj i vredens brand,
når hun gubben overrasker —?
Hvor er ikke Mars en mand —
under garnets gyldne masker?

Men hvad var Egyptens guder?
Tal i rækker og i ruder.
Hvad var deres kald i livet?
Blot og bart at være til,
sidde malet, strammet, stivet,
på en stol ved altrets ild.

En fik høgenæb at bære,
og en anden strudsefjære;
en var gud for dag, for nat,
en for dit og en for dat; —
ingen fik det kald at leve,
ingen det at synde, famle,
og af synden sig at hæve.
Derfor ligger nu det gamle
fire tusend års Egypten
som et navnløst lig i krypten.

Ser De vel, min kære frue, —
i belejringsringen spændt,
lukker jeg min lune stue
for at leve indadvendt.
Ude flyver fra mig trøsten,
som en flytfugl-flok om høsten;
men med øjet mod det indre
ser jeg håbets løvspring tindre.
På begravne karavaner
bygger jeg vor fremtids baner.

Lovfast er jo slægtens gang
ad en evig vindeltrappe;
kredsen blir den samme krappe,
vejen altid lige trang;

viljen blir den samme higende; —
punktet kun bestandig stigende.

Og så står vi nuomstunder
lodret over Faraonen.
Atter er kong Gud på tronen,
atter flyder bort personen
i et mylr, som kaver, stunder
bryder, bygger, grubler, grunder
rundt omkring og nedenunder.
Atter rejses pyramiden
som produkt af hele tiden.
Atter svulmer alle årer,
atter flommer blod og tårer,
for at verden stort skal se
kongegudens Mausolé.

Det er samtids-karavanen
med sin Hathor, med sin Horus,
og, for alting, med sit chorus,
der i blinde svær til fanen.
Hvilke storværk bygges ej
langs den lige sejersvej!
Hvilken magt i folke-stormen!
Hvor egyptisk hver og en
fuger ind sin lille sten
på dens plads i helheds-formen!

Hvor uklandrelig er tegningen;
og hvor sikker er beregningen!

Ja, i sandhed, det er stort,
stort, så verden står og gaber; —
og dog dirrer der et »aber«
midt i gabets åbne port.
Tvivlen kommer lindt til orde:
er det rigtig stort, det store?
Ja, hvad gør vel stort et værk? —
Ikke værkets store følger,
men personen klar og stærk,
som i værkets ånd sig dølger.

Godt; men nu Germanner-skaren
på sin stormgang mod Paris?
Hvem står hel og klar i faren;
hvem bær enligt sejrens pris?
Når slog ud i glans personen,
så at millioners munde
bar ham hjemmet rundt i sang? —
Regimentet, eskadronen,
staben — alias spionen —
koblets slupne flok af hunde,
sporer vildtet på dets gang.

Derfor ved jeg, glorien svigter. —
Denne jagt får ingen digter;
og kun det kan fremad leve,
som en digters sang kan hæve.
Tænk på Gustaf Adolf bare,
forrest i sin svenske skare;
husk den fangne mand i Bender, —
Peder Vessel på fregatten,
lig et lyn i mørke natten, —
Kongedybets muntre helte; —
over dem jeg mindet spænder
som et kor, der høres vælte
sine tonebølgers belte,
under klap af tusend hænder,
fra en vårfests smykte telte.

Og så tænk Dem dagens mænd,
disse Fritzer, Blumenthaler,
og de herrer generaler,
nummer den og nummer den!
Under Preussens dødning-farver —
sorgens sorte-hvide klud —
bryder dådens lodne larver
ej, som sangens fjæril, ud.
De kan sagtens silke spinde
til en tid, men dør derinde. —

Just i sejren bor forliset.
Preussens sværd blir Preusser-riset.
Aldrig svulmer der en løftning
af et regnestykkes drøftning.
Intet dåds-digt blir at tolke
fra den stund af, da en folke-
rejsning, skønhedsfyldt og fri,
blev et stabs-maskineri,
spækket ud med kløgtens dolke, —
fra den stund da herr von Moltke
myrded kampens poesi.

Så dæmonisk er den magt,
som fik verdens gang at råde:
sfinxen, på sin visdoms vagt,
dødes af sin egen gåde.

Ziffer-sejren får sin dom.
Øjeblikkets blæst slår om;
lig en storm på ørken-sletten
vil den fælde afguds-ætten.
Bismarck og de andre gubber
vil, som Memnons søjle-stubber,
sidde sprød på saga-stolen
uden sang mod morgensolen.

Men som vi, Khedivens gæster,
efter færden blandt de døde,
under lys og klang af fester
drog en nyfødt tid imøde, —
ja, som vi, med flag på stang,
under verdenskorets sang,
fejred hist kanalens åbning,
og som vi fra Suez' strand
fik et glimt af løftets land, —
så vil åndens livs-forhåbning,
ad det vordendes kanaler,
i et verdens festtogs-møde,
under hymner og choraler,
under skønheds-lampers brand,
styre frem til morgenrøde
på sejlads mod løftets land.

Thi mod skønhed hungrer tiden.
Men det ved ej Bismarcks viden.

Skal vi med til festen, frue?
Ja, hvem ved når budets due
bringer kortet? Vi får se.
Indtil da jeg i min stue
går med handsker af glacé;

indtil da jeg søger fredning,
digter fornemt på velin;
det vil harme godtfolks slæng,
jeg blir sagtens skældt for hedning;
men jeg har en skræk for sværmen,
vil ej stænkes til af bærmen,
vil forvente tidens nærmen
i en pletfri bryllupsklædning.

Og med disse ord, farvel!
Flyv, ballon! På farten held!
Luften er en digters rige; —
styr mod nord, og sænk dig lige
ned på Mälarstadens strande;
dér er fuldt så nemt at lande,
som på Telemarkens fjeld!

Alfen i gondolen spanker.
Gid nu snart mig bud blir bragt,
at han med sin lette fragt —
lette vers og lette tanker —
har på Norrmalm kastet anker!

Rimbrev
til fru Heiberg.

Dresden, i påske-ugen 1871.

Havde jeg på engang sendt
alle takkens små billetter,
i de vågne vinternætter
sammenskrevne,
sønderrevne,
skulde, lig en snesky spændt
over himlen,
hele vrimlen,
stumpen, strimlen,
hver bemalet
med et magtløst takkens ord,
som et prosa-snefog dalet
over Rosenvængets flor.

Kunde jeg på engang sendt,
uden bur af skrift og prent,
alle tankens løse fugle, —
ind dem smugle

skulde jeg, hvor stilhed råder,
under Rosenvængets tag,
der, hvor åndens dunkle lag,
der, hvor skønheds glade gåder
op imod forklaring stunder
og, som knop en forårsdag,
foldes ud i et vidunder. —
Brydes skulde stuens fred,
der min fugleflok slog ned;
lytte skulde børn derinde,
som i skog til jagten fjern; —
bag usynlighedens værn
mine fugle skulde tvinde,
i en anings trillers rad,
takkens kvad,
kredse let og vinger ryste
om den store seers byste.

Løse tanker,
tørre breve
slår ej til; jeg vælger vers.
Over daglig-dækkets planker
må jeg hæve
synet vidt og rundt fra mers.

Prosa stil er for ideer,
vers for syner.
Sindets lyst og sindets veer,
sorg, som på mit hoved sneer,
harm, som lyner,
fyldigst liv jeg friest skænker
just i versets lænker.

Men når takken, som mig brænder,
nu jeg sender, —
mon det da er blot mit stykkes
scene-lykkes
skaberinde,
hvem jeg fletter
disse versets små buketter?

Nej, et glansfuldt større minde
lægger ordet på min mund, —
mindet om en skønhedsfyldig
højtids-stund,
mindet om en rad af timer,
langt tilbage,
da jeg så Dem sejrrig drage

smykket, gratie-fulgt og sand
gennem kunstens under-land.
Da just blev jeg takken skyldig;
derfor er det nu jeg rimer.

Se, da jeg ifjor Dem gæsted,
        var jeg stum;
skønheds-gældens runde sum
bar jeg, i mit hjerte fæstet,
        med tilbage.
        Nætter, dage
har med renter summen øget,
og trods alt, hvad her jeg maler,
får jeg, som en slet betaler,
aldrig denne gældspost strøget. —

Underligt til Danmark bundet
står De altid for mit øje, —
bundet til en dag ved Sundet,
mellem bøgekroner høje.
Sol i luften, sol på fladen.
        Sejler-gaden

fures af en blålig krusning;
sommer-susning,
født i »Skoven«,
dirrer som et digt foroven.
Det er søndag; glade klynger
ler og synger;
både gynger
under ly af kystens skrænt.
Lyse kjoler
blinker, soler
sig, hvor klokker og violer
har sit danske tæppe spændt.

Men derude, —
helt fra nord, hvor Kronborg troner,
indtil syd, hvor fjernt Tre Kroner
synet raner, —
hvilken rad af ranke svaner,
hvilken stimmel,
hvilket tog af hvide sejl!
Skude slutter sig til skude;
lysglans i de hvalte klude,
vimplers vrimmel,
højdens himmel
ser sig selv i dybets spejl.

Slank og smekker,
drømfyldt jomfru mellem snekker,
glider en mig just forbi.
Hun er lig et sagn, der bæver
bag det slør, det hylles i;
hun er lig et syn, der hæver
sig og svæver
ad en lukket gåde-sti.
Ellepiger
vinker, viger,
svøbt i skum om bougens stavn;
alfer følger
kølens bølger;
men i flagets folder: dølger
sig »Agnetes« navn.

Og se der, — et modsat billed!
Hvilke kække kast i dansen!
Lunets gratie-bundne vildhed
bær dog kransen.
Vimpler vinder sig langs riggen;
flag fra stranden hilser briggen; —
halvvejs hjemlig, halvvejs fremmed,
halvt en havfrue, halvt et tæmmet
barn fra heden,
svajer »Dina« op på reden.

Som iblinde
ledet frem af milde vinde,
som i drømme
løftet af de lette strømme, —
se felukken!
Al Provences livsglød taler
i dens stigen, i dens dukken;
elskovs sukken,
dæmpet båren
citharklang, fra dækket maler
sjæle-våren;
madrigaler
over stumme klynger daler,
som på strandens grønne hynde
vugges i »Jolanthes« ynde.

Hvo kan tælle
hele flåden,
som i solskin følger efter,
som for medbør skummer frem!
Over fråden
»Ragnhild« hælder,
som om dybets dulgte kræfter
lokked hjem; —

lotos lig på strømme stride,
hist »Ophelia«, den fagre,
ses at flagre,
ses at glide; —
rang-fregatter,
klipper-skarer,
hjemad farer
under landets klap og latter. —
Sådan De til Danmark bundet
står i mindet for mit øje, —
bundet til en dag ved Sundet,
mellem bøgekroner høje. —

Stundom har jeg spurgt mig selv:
mon vel slægten
engang i sin travle fægten
og fornægten
sænke skal i glemsels elv
denne skat af geniers nåde?
Skal en tid, hvem afstand døver,
rane, lig en engelsk røver,
denne danske stormagts-flåde?

Se, vi andre,
farve-, form- og ord-poeter,
arkitekter,
og hvad vi for resten heder,

vi, som fik det kald at bygge
vore skønheds-skuders rygge
af lidt mer solide lægter,
vi tør ej vor skæbne klandre,
om vor flåde
ej blir hver en tid til måde.
Mangen klipper, mangen studser,
rigget til med sang og klang,
får engang
plads og rang
mellem skibs-Jeronimusser.
Mangt et skrog af form og toner, —
af sin samtid assureret, —
engang, på de våde veje
havareret,
hales ind i flådens leje,
uden takkel og kanoner,
til de andre Magdeloner.
Der vi prise kan vor lykke,
hvis en nykke
vore værfters mesterstykke
venligst sparer
for de herrer antikvarer.

Man har sagt at scenens kunst,
født og bunden
kun til stunden,

må, som sæbeboblers dunst,
må, som mørkets meteor,
    blænde, briste,
    for at friste,
    uden spor,
hænders værkers lod på jord.

Sving Dem som en fugl i luften
op fra denne trange tanke!
    Just fordi
Deres kunst er barn af duften,
    af beånden,
    af en stemning,
af person og fantasi, —
ej et værk af sten og planke,
    ej en tanke,
klistret fast med sort på hvidt,
men en alf på skønheds ranke,
hvor den evig gynger frit, —
just fordi den fattes form,
    som med hånden
gribes kan, der sættes dæmning
for hvert bid af ældens orm.

Underfuldt til Danmark bundet
skal De stå for slægters øje, —
bundet til en nat ved Sundet,
under mindets stjerner høje.
Hvilke sagnets syner vide!
        Hele flåden,
        fra fregatten
        ned til båden,
        ser jeg glide
        gennem natten,
langs med landets lune side;
tågen slører sejl og master;
        halvlys kaster
over stang og rå tilsammen
        svanehammen;
hvad i afstand øjet svigter,
        ind man digter;
kvinder, som fra stranden drømmer,
        mænd, som dømmer
efter egen fordrings lov,
slægt, som efter slægt befolker
        kyst og skov, —
synets skønheds-form fortolker
efter skiftende behov.

Og se det er livet just,
liv i mindet,
det, at stå for folkesindet
ren for ældens møl og rust, —
det er livet, det, at bøje
eget indhold, åndigt, rigt,
i den form, som folkets øje
kræver for sit eget digt;
det er livet, —
mythe-vorden,
vekselfuld som alfepigen,
følge slægten i dens stigen,
følge tiders krav og orden, —
og se, denne lod på jorden
blir Dem givet.

I en skønheds-fattig tid
har det kvæget mig at følge
Deres færd på kunstens bølge
under sol og medbør blid, —
kvæget mig at stirre did,
hvor i skær af svale nætter
sagnet sig om færden fletter.

Brændte skibe.

Han vendte sine skuders
stavne fra nord,
søgte lysere guders
legende spor.

Snelandets bauner
slukned i hav;
solstrandens fauner
stilled hans krav.

Han brændte sine skibe; —
blånende røg
som en bro-banes stribe
nordover føg. —

Mod snelandets hytter,
fra solstrandens krat,
rider en rytter
hver eneste nat.

